

บทที่ 5

บทบาททางสังคมของวรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลาม ในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์

การวิจัยครั้งนี้นอกจากจะมุ่งวิเคราะห์ลักษณะเด่นทั้งด้านเนื้อหาและกลวิธีการสอนของวรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสาร มุสลิม กทม. นิวส์ แล้ว ผู้วิจัยยังมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อวิเคราะห์บทบาททางสังคมของวรรณกรรมคำสอนดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าตัวบทคำสอนมีบทบาทที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมปัจจุบันอย่างมาก ลักษณะเช่นนี้สอดคล้องกับนักวิชาการด้านวรรณกรรมไทยหลายท่าน เช่น ดวงมน จิตรจำนง (2544, 14-15) ตรีศิลป์ บุญขจร (2547, 4) วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2541, 296-210) ที่กล่าวในลักษณะเดียวกันว่าวรรณกรรมไทยมีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในยุคสมัยที่ผลิตวรรณกรรมนั้น ๆ ทั้งยังสะท้อนให้เห็นภาพสังคม ตัวตนของผู้เขียน ตลอดจนเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมองว่าวรรณกรรมคำสอนเป็นข้อมูลทางคติชนวิทยาอย่างหนึ่ง ตามนิยามความหมายของคติชน (Folk Lore) ที่อัลัน (Alan, D. 1980, 4) กำหนดไว้ ซึ่งต่อมาบาสคอม (Bascom, W. 1965, 279-298) ได้นำเสนอทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของคติชน (Functions of Folklore) ในบทความเรื่อง “Four Function of Folklore” มีเนื้อหาวิเคราะห์ผลงานของมาลินอฟสกี (Malinowsk, B.) เรื่อง “Myth in Primitive Psychology” โดยใช้ข้อมูลทางคติชนวิทยา เช่น ภาษิต สำนวน ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน มาขยายแนวคิดด้านบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจนขึ้น จากงานเขียนของบาสคอม ผู้วิจัยเห็นว่าบริบททางสังคมมีความสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ของคติชนต่อสังคมอย่างใกล้ชิด กล่าวคือข้อมูลทางคติชนได้สร้างความเพลิดเพลินจากจินตนาการที่โลดโผน เป็นกลไกทางจิตเพื่อหลบเลี่ยงความจริงของผู้คนสังคม เป็นหลักฐานยืนยันความสำคัญของพิธีกรรมที่เติมเต็มวัฒนธรรมทำให้วัฒนธรรมสมบูรณ์ ทั้งยังช่วยให้การศึกษา กลุ่มเอกลา และขัดเกลาทางสังคม รวมถึงรักษาปทัสถานทางสังคมนั้น ๆ ด้วย

จากทฤษฎีและผลงานดังกล่าวของบาสคอม ผู้วิจัยตระหนักว่าวรรณกรรมคำสอนซึ่งเป็นข้อมูลทางคติชนวิทยาที่ถูกสร้างขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เฉพาะ คือการธำรงจารีต ธรรมเนียม ค่านิยม และแนวทางการปฏิบัติตนที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคมอย่างลึกซึ้ง เมื่อพิจารณาภายใต้กรอบบทบาทหน้าที่ของคติชนแล้วย่อมสะท้อนให้เห็นบทบาทของวรรณกรรมคำสอน และภาพสังคมได้อย่างชัดเจน การวิเคราะห์บทบาททางสังคมของวรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสาร มุสลิม กทม. นิวส์ ตามแนวทางของบาสคอม จึงเป็นวิธีการเข้าถึงระบบความคิด ความเชื่อของชาวไทยมุสลิมที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นองค์ความรู้ในการรักษาเสถียรภาพทางวัฒนธรรม

(maintain the stability of culture) ประเพณีคำสอนของชาวไทยมุสลิม ซึ่งมีรายละเอียดจำแนกตามบทบาททางสังคมได้ดังนี้

บทบาทการส่งเสริมจริยธรรม

ผู้วิจัยพบว่ามีผู้กล่าวถึงความหมายของจริยธรรมไว้แตกต่างกันตามลักษณะข้อมูลและกรอบแนวคิดในการนิยามความหมาย เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีแนวทางที่ชัดเจนและสอดคล้องกับข้อมูลที่เป็นวรรณกรรมคำสอน จริยธรรมในการวิจัยครั้งนี้จะใช้ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ที่ระบุว่า จริยธรรมหมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฎศีลธรรม จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยพบว่าวรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ มีบทบาทในการส่งเสริมกฎศีลธรรมสำหรับการปฏิบัติตนในสังคมอย่างเด่นชัด ดังนี้

1. การส่งเสริมจริยธรรมเฉพาะกลุ่มบุคคล

วรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสาร มุสลิม กทม. นิวส์ มีบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมเฉพาะกลุ่มบุคคล เพื่อให้บุคคลกลุ่มต่าง ๆ มีหลักในการดำเนินชีวิตที่ดีงาม สอดคล้องกับกฎศีลธรรมและข้อบัญญัติในศาสนาอิสลามบางประการ ซึ่งหากบุคคลแต่ละกลุ่มปฏิบัติตามได้ก็จะลดปัญหาทางสังคมต่าง ๆ ทำให้สังคมสงบ สันติ จริยธรรมที่ตัวบทคำสอนส่งเสริมปรากฏตัวอย่างและรายละเอียดในลักษณะเด่นด้านเนื้อหา ในที่นี้ผู้วิจัยจะนำมาสรุปและอธิบายถึงบทบาทการส่งเสริมจริยธรรมเฉพาะกลุ่มบุคคลดังตารางที่ 6

คำสอนเฉพาะกลุ่มบุคคล	หลักจริยธรรมที่มุ่งส่งเสริม
กลุ่มมุสลิมทั่วไป	หลักศรัทธา 6 ประการ
	หลักปฏิบัติ 5 ประการ
	การเชิญชวนผู้อื่นเข้าสู่ศาสนาอิสลาม
	ธุรกิจอิสลาม
	นิติศาสตร์อิสลาม
	การประกันภัยอิสลาม
กลุ่มเยาวชนมุสลิม	การเชือดสัตว์พลี
	การพัฒนาคุณภาพชีวิต
	การมีจิตสาธารณะ

กลุ่มกรรมการในองค์กรอิสลาม	การพัฒนาภูมิทัศน์ การจัดการที่ดินวะกัอ์ฟ
กลุ่มมุอัลลัฟ	การปรับตัวในสังคมใหม่ การอธิบายทำความเข้าใจกับสังคมเดิม

ตารางที่ 6 บทบาทการส่งเสริมจริยธรรมเฉพาะกลุ่มบุคคล

จากตารางที่ 6 ผู้วิจัยจะกล่าวถึงหลักจริยธรรมที่มุ่งส่งเสริมจำแนกตามกลุ่มบุคคล ได้แก่

1.1 กลุ่มมุสลิมทั่วไป

ตัวบทคำสอนมุ่งส่งเสริมให้ชาวมุสลิมทั่วไป ทุกเพศ ทุกวัย ยึดมั่นในหลักศรัทธา 6 ประการ ปฏิบัติตามหลักปฏิบัติ 5 ประการอย่างครบถ้วน เชิญชวนผู้อื่นเข้าสู่ศาสนาอิสลามเมื่อมีโอกาสที่เหมาะสม ดำเนินธุรกิจอิสลามเมื่อมีความพร้อมเพื่อสร้างความสมดุลให้สังคม และเป็นการเพิ่มพูนรายได้ ปฏิบัติตามหลักนิติศาสตร์อิสลามเพื่อธำรงความถูกต้อง และทำประกันภัยอิสลามเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงให้ชีวิต

1.2 กลุ่มเยาวชนมุสลิม

ตัวบทคำสอนมุ่งส่งเสริมให้เยาวชนมุสลิมพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มีจิตสาธารณะ มุ่งสร้างประโยชน์แก่สังคมโดยรวม และช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส

1.3 กลุ่มกรรมการในองค์กรอิสลาม

ตัวบทคำสอนมุ่งส่งเสริมให้กรรมการในองค์กรอิสลามพัฒนาภูมิทัศน์ของสถานที่ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มาประกอบกิจการและเป็นต้นแบบให้ชุมชนปฏิบัติตาม นอกจากนี้ยังต้องจัดการที่ดินวะกัอ์ฟให้ถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของมัสยิดต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครมายาวนาน

1.4 กลุ่มมุอัลลัฟ

ตัวบทคำสอนมุ่งส่งเสริมให้มุสลิมที่เข้ารับอิสลามใหม่ปรับตัวในสังคมมุสลิมให้สอดคล้องกับบัญญัติของศาสนาอิสลาม และอธิบายทำความเข้าใจกับสังคมเดิม อันได้แก่ เครือญาติ มิตรสหาย ผู้สัมพันธ์ใกล้ชิด เพื่อสร้างความเข้าใจและปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างเหมาะสม

ผู้วิจัยพบว่าจริยธรรมเฉพาะกลุ่มบุคคลทั้งหมดเป็นจริยธรรมสำหรับผู้ที่น่าเชื่อถือศาสนาอิสลาม ผู้เขียนเลือกจริยธรรมที่สำคัญ และมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของชาวมุสลิมมาส่งเสริมให้ชาวมุสลิมทั่วไปยึดถือและนำไปปฏิบัติ ส่วนหัวข้อจริยธรรมที่สอดคล้องกับมุสลิมตามวัย หน้าที่ทางสังคม และสถานะทางศาสนา ผู้เขียนจะส่งเสริมแยกเป็นกลุ่ม โดยนำไปสร้างตัวบทคำสอนเฉพาะกลุ่มและเลือกใช้กลวิธีการสอนที่เหมาะสม ลักษณะเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้เขียนสร้างตัวบทคำสอนโดยเลือกเนื้อหา กลวิธีการสอน ตามบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมที่กำหนดตามกลุ่มบุคคลในสังคมมุสลิม และเมื่อผู้อ่านนำไปปฏิบัติตามอย่างครบถ้วนจะทำให้สังคมมุสลิมมีความเข้มแข็งทางจริยธรรม ลดปัญหาทางสังคมต่าง ๆ ก่อให้เกิดสันติสุขและความรักใคร่แน่นแฟ้นระหว่างกัน อันเป็นอัตลักษณ์ของชาวไทยมุสลิมนั่นเอง

2. การส่งเสริมจริยธรรมต่อสถาบันทางสังคม

วรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสาร มุสลิม กทม. นิวส์ มีบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมต่อสถาบันทางสังคม ได้แก่ สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันศาสนา สถาบันครอบครัว คำสอนมุ่งให้ผู้อ่านเกิดทัศนคติที่ดีและปฏิบัติตนต่อสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ ศาสนา และครอบครัว อันเป็นพื้นฐานในการสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 จริยธรรมต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

ตัวบทคำสอนเน้นให้ผู้อ่านตระหนักและแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยพยายามนำเสนอคุณงามความดี พระราชกรณียกิจ โครงการต่าง ๆ ตามพระราชดำริที่มีคุณูปการต่อพสกนิกรชาวไทยทุกหมู่เหล่า จากนั้นจึงบรรยายคำสอน น้อมนำให้ผู้อ่านมีจริยธรรมทั้งในการคิดและการกระทำอย่างจริงจัง ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยที่ดำรงอยู่มาอย่างยาวนาน เช่น

“สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ทรงมีน้ำพระทัยกว้างขวาง พระองค์พระราชทานทุนสนับสนุนกิจการอันเป็นประโยชน์ของหน่วยงานต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร และทรงมีพระราชดำริจัดตั้งหน่วยอาสาเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณชน ที่ผ่านมา กรุงเทพมหานครประสบปัญหาหลายด้านทั้งมลพิษ ขยะ อุปกรณ์ใช้สอยใน

พื้นที่สาธารณะชำระธุรดโทรม ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างมาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ทรงใส่พระทัยในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างมาก พระองค์ได้พระราชทานอุปกรณ์และงบประมาณ รวมทั้งจัดตั้งหน่วยจิตอาสา ในการขุดลอกคูคลอง ในกรุงเทพมหานคร จัดเก็บขยะชิ้นใหญ่ ซ่อมบำรุงเครื่องออกกำลังกาย เครื่องอำนวยความสะดวกในสวนสาธารณะ ตลอดจนทำความสะอาดพื้นที่ใช้สอยสาธารณะในชุมชนต่าง ๆ เหล่านี้แสดงถึงพระเมตตาและพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์ทรงห่วงใยในทุกข์ สุข ของราษฎรอย่างแท้จริง เราชาวไทยควรสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ และร่วมใจกันแสดงออกถึงความเคารพ เทิดทูน อย่างสมพระเกียรติยศ เช่น การทำความดีเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล การร่วมกันถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาในพื้นที่ของชุมชน เพื่อเป็นการแสดงพลังแห่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นที่เทิดทูนยิ่งของชาวไทย”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 42, 6)

จากข้อความคำสอนข้างต้นผู้เขียนได้กล่าวถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ที่พระราชทานอุปกรณ์และงบประมาณ รวมทั้งจัดตั้งหน่วยจิตอาสาในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ก่อนจะนำเข้าสู่คำสอนให้ผู้อ่านมีจริยธรรมหรือศีลธรรมในการปฏิบัติต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ได้แก่ การสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ รู้สึกและแสดงออกถึงความจงรักภักดีอย่างเหมาะสม เช่น การทำความดีเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล การร่วมกันถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาในพื้นที่ของชุมชน เป็นต้น

2.2 จริยธรรมต่อสถาบันศาสนา

เนื่องจากเป็นวรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลาม ตัวบทคำสอนจึงมุ่งให้ผู้อ่านมีจริยธรรมต่อสถาบันทางศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสนาอิสลาม ผู้เขียนจะบรรยายคำสอนเรื่องต่าง ๆ จากนั้นจะแทรกจริยธรรมสำหรับเป็นหลักคิด หลักปฏิบัติ ต่อสถาบันทางศาสนา เช่น การทำนุบำรุงวัฒนธรรมตามศาสนบัญญัติ การสืบทอดหลักคำสอนทางศาสนา การปกป้องเกียรติภูมิของศาสนาตามสถานะของผู้อ่าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...หลักศรัทธา 6 ประการที่เรียกว่ารูกันอิมานนี้ ล้วนมีความสำคัญในการพิสูจน์ศรัทธาของมุสลิม หากมีความศรัทธาที่มั่นคงแล้วก็จะสามารถปฏิบัติรูกันอิมานต่อไปได้อย่างเข้มแข็ง พึงระลึกไว้เถิดว่าอัลลอฮ์ทรงเปี่ยมด้วยความเมตตาอย่างยิ่ง พระองค์จะตอบแทนทุกความลำบากด้วยผลบุญอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามความศรัทธาจะไม่มี

ความหมายใด ๆ หากศาสนาของเรามีหมองและลุ่มสลายไป มุสลิมทุกคน นอกจากจะรักษาศรัทธาของตนเองแล้วยังควรบำรุงศรัทธาของผู้อื่นด้วยการตักเตือนและสอดส่องดูแลศรัทธาของผู้อื่นไม่ให้บกพร่อง ถือเป็นหน้าที่จำเป็นอย่างหนึ่งต่อศาสนา เราควรช่วยกันสืบทอดหลักศรัทธาทั้ง 6 นี้ให้มั่นคงเพื่อแสดงให้เห็นต่างศาสนาประจักษ์ว่าศาสนาอิสลามมีความยิ่งใหญ่เกรียงไกรเพียงใด มีความถึงพร้อมด้วยความดีงามเพียงใด และมุสลิมเรามีความศรัทธามั่นคงเพียงใด...”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 18, 7)

จากข้อความคำสอนข้างต้นผู้เขียนได้กล่าวถึงจริยธรรมต่อสถาบันศาสนา เมื่อบรรยายคำสอนเรื่องหลักศรัทธา 6 ประการ ผู้เขียนได้แทรกข้อความเพื่อส่งเสริมจริยธรรมต่อศาสนาอิสลาม ได้แก่ การสืบทอดหลักคำสอนเรื่องศรัทธา 6 ประการ ทั้งของตนเองและผู้อื่น รวมถึงการปฏิบัติตนตามหลักศรัทธา 6 ประการอย่างเคร่งครัด เพื่อธำรงคำสอนของศาสนาให้มั่นคง และเป็นการแสดงถึงเกียรติภูมิของศาสนาอิสลามที่เป็นแนวทางแห่งความดีงามให้ประจักษ์แก่คนทั่วไป

2.3 จริยธรรมต่อสถาบันครอบครัว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าตัวบทคำสอนที่ส่งเสริมจริยธรรมต่อสถาบันครอบครัว มุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติของบุตรต่อบิดา มารดา เช่น สอนให้บุตรมีความกตัญญู หรือให้ใช้เวลาว่างทำกิจกรรมร่วมกับบิดา มารดา เพื่อเสริมสร้างความรัก ความผูกพันระหว่างกันในครอบครัว ดังนี้

“การแทนคุณบิดามารดาถือเป็นหน้าที่ของมนุษย์ทุกคน และถือเป็นการภักดีที่ยิ่งใหญ่ต่ออัลลอฮ์ ทำให้ได้ใกล้ชิดกับพระองค์ การแทนคุณบิดามารดาจะทำให้ได้รับความเมตตาและโปรดปรานจากอัลลอฮ์และเป็นการปิดเป่าภัยพิบัติให้พ้นไป อัลลอฮ์ตาอาลาได้ให้ความยิ่งใหญ่กับเรื่องการแทนคุณบิดามารดาโดยนำการแทนคุณบิดามารดามารวมไว้กับการให้อะกาฟแก่พระองค์ (เตาฮีด)...”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 49, 5)

จากข้อความคำสอนข้างต้นผู้เขียนได้กล่าวถึงจริยธรรมของบุตรที่ควรปฏิบัติต่อบิดา มารดา นั่นคือการมีความกตัญญู ตอบแทนบุญคุณบิดา มารดา ซึ่งเป็นจริยธรรมสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันครอบครัว การที่ผู้เขียนมุ่งสอนบุตรเนื่องจากสังคมปัจจุบัน ผู้เป็นบุตรมักไม่ให้ความสำคัญกับครอบครัว ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนฝูง รวมทั้งมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่อบิดา มารดา ซึ่งขัดกับจริยธรรมที่พึงมีต่อครอบครัว ดังที่ผู้เขียนปรารถนาว่า “บุคคลทั่วไปทั้งที่เป็นเยาวชนและวัยทำงานต่างหลงลืมความสำคัญของบิดา มารดา ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนฝูง และเมื่อต้องพบปะกันในครอบครัวก็มักใช้พฤติกรรมที่ก้าวร้าว รุนแรง หรือไม่ให้เกียรติแก่พวกเขา สิ่ง

นี่ไม่เป็นไปตามคำสอนของอิสลามและคำสอนของทุกศาสนาในโลก” (วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 49, 5) ดังนั้นผู้เขียนจึงมุ่งส่งเสริมจริยธรรมต่อสถาบันครอบครัวของบุตร โดยเชื่อมโยงกับคำสอนในศาสนาอิสลามที่อัลลอฮ์จะเมตตาและโปรดปรานผู้ที่มีจริยธรรมต่อบิดา มารดา ดังตัวบทที่นำมากล่าว

3. การส่งเสริมจริยธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม

วรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสาร มุสลิม กทม. นิวส์ มีบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมในกรุงเทพมหานครปัจจุบัน ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเทคโนโลยีและการติดต่อสื่อสาร ซึ่งมีผลต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ผู้เขียนได้แทรกจริยธรรมในการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม เพื่อให้ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ได้แก่ จริยธรรมในการสื่อสาร และ จริยธรรมในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 จริยธรรมในการสื่อสาร

ตัวบทคำสอนที่ส่งเสริมจริยธรรมในการสื่อสาร มีเนื้อหามุ่งให้ผู้อ่านรับสารอันได้แก่ ข้อมูล ข่าวสาร เรื่องราวต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสื่อสังคมออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ ไตร่ตรองด้วยหลักเหตุผล ก่อนที่จะปลงใจเชื่อหรือนำไปเผยแพร่ต่อ ทั้งยังชี้แนะให้ผู้อ่านตระหนักถึงผลเสียของการสื่อสารด้วยข้อมูลที่เท็จ ที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดและความแตกแยกขึ้นในสังคม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมาผมได้มีโอกาสอ่านกระทู้ในเว็บไซต์หนึ่ง ผู้เขียนกระทู้เล่าว่าได้อาศัยอยู่ในชุมชนแถว ๆ มีนบุรี เห็นคนอิสลาม (ซึ่งหมายถึงชาวมุสลิม) ทำพิธีไสยศาสตร์ในเวลากลางคืนส่งเสียงน่ากลัว ทั้งยังจับสุนัขในละแวกนั้นมาเชือดเพื่อประกอบพิธีดังกล่าว ทำให้ชาวบ้านไทยพุทธแถบนั้นพากันย้ายหนีไปอยู่ที่อื่นเพราะหวาดกลัว ได้กระทู้นั้นมีผู้คนมาแสดงความเห็นมากมายส่วนมากเป็นทำนองก่นด่าทั้งชาวมุสลิมและศาสนาอิสลาม โดยที่ไม่มีใครสอบถามเลยว่ามีหลักฐานหรือรายละเอียดอื่น ๆ อ้างอิงหรือไม่ ผู้เขียนกระทู้ก็ไม่ได้ใช้ชื่อ นามสกุลจริงที่จะระบุได้แน่นอนว่าเป็นใคร ผมได้พยายามติดต่อผู้เขียนหลายครั้งทั้งยังประสานกับอิมามในพื้นที่เพื่อสืบสวนว่าเรื่องนี้มีมูลความจริงหรือไม่ แต่ที่ทราบแน่ชัดคือศาสนาอิสลามไม่ได้สอนให้เคารพภักดีหรือวิงวอนต่อสิ่งอื่นนอกจากอัลลอฮ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชือดสุนัขไม่เคยมีบัญญัติให้กระทำ และขัดอย่างยิ่งต่อคำสอนของศาสนาอิสลาม การเสพข้อมูลข่าวสารในโลกออนไลน์จึงต้องตั้งสติ ใช้เหตุผล ใช้วิจารณญาณวิเคราะห์ ก่อนจะเชื่อหรือนำไปถ่ายทอดต่อ ๆ กัน ดังที่อัลลอฮ์ ตอาลาากล่าวไว้ในอัล - กุรอานว่า ศรัทธาชนทั้งหลายหากคนชั่วนำข่าวใด ๆ มาแจ้งแก่พวกเจ้า พวกเจ้าก็จงสอบสวนให้

แน่ชัด หากไม่แล้วพวกเจ้าก็จะก่อเคราะห์กรรมแก่พวกหนึ่งโดยไม่รู้ตัว แล้วพวกเจ้าก็จะเสียใจในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำลงไป (อัล - ฮุจรอต : 6) ดังนั้นทุกคนควรสังวรในการสื่อสารให้มาก เสพข้อมูลอย่างมีสติ ไม่ส่งต่อหรือแชร์ข้อมูลที่ไม่มีต้นตอแน่ชัด เพื่อให้สังคมไทยเราน่าอยู่ ลดเหตุแห่งการทะเลาะเบาะแว้ง ...”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 39, 6)

จากข้อความคำสอนข้างต้นเป็นการส่งเสริมจริยธรรมในการสื่อสาร ผู้เขียนมุ่งให้ผู้อ่านรับสารอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนที่จะเชื่อ แสดงความเห็น หรือเผยแพร่ต่อไป นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นถึงผลเสียจากการเชื่อหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จว่าอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด ทำให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งระหว่างกันในสังคม

3.2 จริยธรรมในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น

ตัวบทคำสอนที่ส่งเสริมจริยธรรมในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น มีเนื้อหามุ่งให้ผู้อ่านปฏิบัติตนต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสมตามกฎศีลธรรมของสังคมไทย ซึ่งมีลักษณะร่วมกับคำสอนในศาสนาอิสลาม ทำให้ผู้อ่านทั้งที่เป็นบุคคลทั่วไปและชาวไทยมุสลิมสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนได้อย่างกว้างขวาง เช่น การให้อภัย การบริจาค การไม่ละเมิดผู้อื่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...ในสมัยนบีมุฮัมมัดมีเรื่องเล่ามากมายเกี่ยวกับจริยศาสตร์การให้อภัย ความรู้เรื่องนี้สามารถโน้มน้าวผู้คนให้ใจกว้างมากขึ้น และปฏิบัติต่อคนอื่นด้วยสติภายใต้คำว่า “ให้อภัย” เพราะมีท่านนบีเป็นตัวอย่างให้เห็น ทุกวันนี้หากเล่าเรื่องท่านนบีพี่น้องต่างศาสนาอาจเข้าไม่ถึง ไม่ซึมซับเพราะไม่คุ้นเคยอย่างใดกับท่าน ถึงอย่างนั้นการให้อภัยก็เป็นเรื่องน่าพูดถึงและต้องพูดให้มากด้วย เพราะการให้อภัยเป็นจริยธรรมพื้นฐานของมนุษย์ที่ทุกศาสนายอมรับ การให้อภัยไม่ได้แปลว่าไม่โกรธ ไม่ได้แปลว่าโง่ การให้อภัยสอนให้ละวางต่างหาก ถ้าเราให้อภัยผู้อื่น ผู้อื่นก็จะระวังมากขึ้นในคราวต่อไป ไม่เกิดการผูกใจเจ็บ อาฆาต ปองร้ายต่อกัน ตัวเราเองก็จะไม่ขุ่นเคือง ไม่ร้อนรนด้วยความแค้น การให้อภัยจึงดีต่อทุกฝ่ายทั้งเราและผู้อื่น”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 15, 10)

จากข้อความคำสอนข้างต้นเป็นการส่งเสริมจริยธรรมในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ผู้เขียนกล่าวถึงความสำคัญของการให้อภัย และขยายความว่าการให้อภัยจะส่งผลดีอย่างไรบ้าง ทั้งต่อผู้ให้อภัยเองและผู้อื่น แม้ตัวบทจะอ้างอิงถึงแบบอย่างจากท่านนบีมุฮัมมัด แต่ผู้เขียนก็พยายาม

สื่อสารไปยังผู้อ่านต่างศาสนา โดยใช้ข้อความ “เพราะการให้อภัยเป็นจริยธรรมพื้นฐานของมนุษย์ที่ทุกศาสนายอมรับ” เพื่อแสดงให้เห็นว่าการให้อภัยเป็นจริยธรรมในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นที่คนในสังคมสามารถนำไปใช้ได้ โดยเฉพาะชาวมุสลิมเท่านั้น นอกจากนี้ผู้อ่านยังพยายามอธิบายผลดีของการให้อภัยอย่างเป็นรูปธรรมว่า “ถ้าเราให้อภัยผู้อื่น ผู้อื่นก็จะระวังมากขึ้นในคราวต่อไป ไม่เกิดการผูกใจเจ็บ อาฆาต ปองร้ายต่อกัน ตัวเราเองก็จะไม่ชุ่นเคือง ไม่รุ่มร้อนด้วยความแค้น” เพื่อโน้มน้าวให้ผู้อ่านตระหนักว่าการให้อภัยเป็นสิ่งที่ทุกคนควรนำไปปฏิบัติตนเอง นอกจากนี้ยังพบตัวบทคำสอนที่สอนให้บริจาคนแก่ผู้อื่นด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์ ซึ่งเป็นจริยธรรมในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับความทุกข์ หรือประสบปัญหาต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...การบริจาคด้วยจิตบริสุทธิ์ถือเป็นสิ่งล้ำค่าจนสังคมให้เกิดสมดุ
การบริจาคอาจทำได้โดยมอบทรัพย์สินเงินทอง ปัจจัยยังชีพ หรือแม้แต่
ความเอื้ออาทร ความปรารถนาดี การให้กำลังใจแก่ผู้ทุกข์ยาก ก็ถือเป็น
การบริจาคที่มีค่ายิ่ง หากทุกคนบริจาคสิ่งเหล่านี้แก่กันเชื่อว่าสังคมไทยจะน่าอยู่
ขึ้นแน่นอน”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 19, 6)

จากข้อความคำสอนข้างต้นผู้เขียนสอนเรื่องการบริจาคซึ่งเป็นการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความบริสุทธิ์ใจ ผู้เขียนขยายความว่าสิ่งที่บริจาคว่าไม่เพียงแต่ทรัพย์สินของมีค่าเท่านั้น “ความเอื้ออาทร ความปรารถนาดี การให้กำลังใจแก่ผู้ทุกข์ยาก” ก็ถือเป็นบริจาคอย่างหนึ่งเช่นกัน คำสอนนี้เป็นการส่งเสริมจริยธรรมในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นโดยมุ่งให้เกิดการบริจาคแบ่งปันระหว่างกัน ทั้งนี้ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นผลของการบริจาคว่า “สังคมไทยจะน่าอยู่ขึ้นแน่นอน”

“คนทุกคนอย่าไปละเมิดผู้อื่นไม่ว่าจะด้วยคำพูด การกระทำ
หรือจิตใจก็ตาม บางคนทำความดีทุกอย่างเมื่อไปถึงวันกิยามะห์เขาคงจะ
ผ่านด่านการสอบสวนของอัลลอฮ์ได้อย่างง่ายดาย แต่แล้วเขาต้องพบกับ
โจทก์ที่เป็นคู่กรณีของเขามากมายที่จะทวงคืนความยุติธรรมที่ถูกละเมิด
จากการที่ด่าเขา ใส่ร้ายเขา โกงเขา ทำร้ายเขาตบตีเขา วิธีการที่อัลลอฮ์จะ
คืนความยุติธรรมคือริบความดีของผู้ที่ละเมิดไปให้แก่ผู้ที่ถูกละเมิด ถ้าหาก
ความดีความของเขาที่ทำไว้ไม่พอเขาจะต้องรับเอาบาปและรับความผิด
ของผู้ที่ถูกละเมิดมาเป็นของเขาด้วย ท่านนบี (ซ.ล.) จึงเรียกคนอย่างนี้ว่า
เป็นคนล้มละลาย เพราะเขาไม่เหลือความดีอะไรติดตัว ยิ่งไปกว่านั้นยังต้อง
แบกรับบาปของคนอื่นอีก นี่คือการอภัยที่เขาได้รับในวันกิยามะห์นั้น
ทุกคนจึงควรพิจารณาและเว้นการละเมิดผู้อื่นเถิด”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 43, 5)

ข้อความคำสอนข้างต้นที่มีเนื้อหาสอนเรื่องการไม่ละเมิดผู้อื่น อันเป็นการส่งเสริมจริยธรรมในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น การไม่ละเมิดผู้อื่นเป็นการลดสาเหตุแห่งความขัดแย้งในสังคม เนื่องจากการละเมิดผู้อื่นนอกจากจะขัดต่อจริยธรรมพื้นฐานแล้ว ยังขัดต่อกฎหมายและขัดต่อหลักคำสอนในศาสนาอิสลามอีกด้วย

จากตัวอย่างคำสอนที่นำมากล่าวนอกจากจะทำให้เห็นบทบาทของการส่งเสริมจริยธรรมในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นอย่างชัดเจนแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นลักษณะสำคัญของศาสนาอิสลามที่มุ่งยกระดับจิตใจของมนุษย์ เป็นธรรมนุญการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสันติ ข้อบัญญัติต่าง ๆ ในศาสนาอิสลามจึงคำนึงถึงสังคมส่วนรวม พร้อมทั้งควบคุม ป้องกัน และเยียวยาปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการอยู่ร่วมกันในสังคมดังปรากฏในเนื้อหาคำสอนต่าง ๆ

4. การส่งเสริมจริยธรรมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่และความเป็นพลเมือง

ตัวบทคำสอนที่ส่งเสริมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และความเป็นพลเมือง มีเนื้อหามุ่งให้ผู้อ่านปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางสังคมและวิชาชีพอย่างถูกต้อง เหมาะสม ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่ทั่วไปในฐานะของพลเมืองที่ดีในสังคม ได้แก่ การไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...การได้ตำแหน่งมาโดยการซื้อสิทธิ์ขายเสียงซึ่งถือว่าเป็นสิ่งต้องห้ามที่จะกระทำไม่ได้โดยเด็ดขาด และเป็นบาปใหญ่เพราะท่านรอซูลุลเลาะห์ (ซ.ล.) ได้กล่าวสาปแช่งไว้ดัง หะดีษที่ว่า ท่านรอซูลุลเลาะห์ได้สาปแช่งผู้จ่ายสินบนและผู้รับสินบน และรวมไปถึงผู้ประสานงานในการจ่ายสินบนด้วย และการสาปแช่งนั้นหมายถึงการขอให้ผู้นั้นไม่ได้รับความเมตตาใด ๆ จากอัลลอฮ์ ตอาลา การซื้อสิทธิ์ขายเสียงถือเป็นการติดสินบนชนิดหนึ่งที่ทำให้ผู้รับสินบนเกิดความลำเอียง และเข้าข้างผู้ที่จ่ายสินบนให้โดยจะไม่ใช่ดุลพินิจใด ๆ ในการตัดสินใจอย่างเป็นธรรม เหล่านี้คือคำสั่งสอน คำเตือน และคำแนะนำของท่านนบี (ซ.ล.) บุคคลทั่วไปที่น้อมรับและปฏิบัติตามเขาจะไม่ได้พบกับความเสียหายในอาคิเราะห์อย่างแน่นอน”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 48, 5)

ข้อความคำสอนข้างต้นเป็นการส่งเสริมจริยธรรมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่และความเป็นพลเมือง การลงรับสมัครเลือกตั้งและการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน และเป็นหน้าที่ตามกฎหมายของพลเมืองไทย การซื้อสิทธิ์ขายเสียงจึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและผิดจริยธรรมพื้นฐานการเป็นพลเมืองของสังคม จากตัวบทแม้ผู้เขียนจะอ้างอิงคำสอนและเรื่องราวในศาสนาอิสลาม แต่ก็มีจุดประสงค์ในการส่งเสริมจริยธรรมในเรื่องดังกล่าวแก่บุคคลทั่วไป ดังที่ผู้เขียนระบุไว้ตอนหนึ่งว่า “...ด้วยความที่เป็นมุสลิมมาตั้งแต่เกิดจนเริ่มชรา จึงอาจกล่าวถึงหะดีษในอิสลามเป็นส่วนมาก ต้องขอ

อภัยผู้อ่านที่น้องต่างศาสนา หวังว่าท่านจะเปิดใจและเห็นแก่นแท้ของอิสลาม...” (วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 48, 5)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้เห็นว่าวรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ มีบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมอย่างชัดเจน จริยธรรมที่ผู้เขียนเลือกสรรมากล่าวนั้นเป็น จริยธรรมที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมในกรุงเทพมหานครปัจจุบัน กล่าวคือ จริยธรรมเฉพาะกลุ่มบุคคล เป็นจริยธรรมสำหรับชาวมุสลิมโดยเฉพาะ เนื้อหามุ่งตอกย้ำให้ชาวมุสลิมดำรงจริยธรรมตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามให้มั่นคง เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีตัวแปรต่าง ๆ ที่อาจทำให้ชาวมุสลิมห่างไกลจากคำสอนทางศาสนา นอกจากนี้ยังนำเสนอจริยธรรมที่เป็นแนวทางแก้ปัญหาของชาวมุสลิม โดยเฉพาะ เช่น จริยธรรมสำหรับเยาวชนมุสลิม จริยธรรมสำหรับมุอัลลัฟ

ส่วนจริยธรรมด้านอื่น ๆ ได้แก่ จริยธรรมต่อสถาบันทางสังคม จริยธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม และจริยธรรมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่และความเป็นพลเมือง เป็นหลักจริยธรรมที่สำคัญต่อบุคคลทั่วไป ผู้เขียนมักแทรกคำสอนหรือเรื่องราวทางศาสนาอิสลามไว้ในตัวบท สะท้อนให้เห็นความทันสมัยของคำสอนทางศาสนาอิสลาม ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ส่งเสริมจริยธรรมได้ในสังคมปัจจุบัน ในขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นถึงความเมตตาของอัลลอฮ์ที่ประทานอิสลามให้เป็นศาสนาสำหรับมวลมนุษยชาติโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และกำหนดจริยธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติอันเป็นแก่นแท้ของศาสนาอิสลาม

บทบาทการให้ความรู้

วรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ มีบทบาทในการให้ความรู้ ซึ่งขยายความจากเรื่องที่สอน ผู้เขียนจะให้ความรู้ประกอบในกรณีเรื่องที่สอนมีความละเอียดซับซ้อนหรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้เฉพาะด้านที่ต้องมีการอธิบายเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านมีความรู้เพียงพอในการทำความเข้าใจเรื่องที่สอน สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้อย่างถูกต้อง เป็นการต่อยอดพัฒนาความคิดหรือการประยุกต์ใช้คำสอนในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สอนยังทำให้ตัวบทมีความน่าเชื่อถือ สะท้อนถึงภูมิรู้ของผู้เขียนอีกด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ให้ความรู้เรื่องอัตรชะกาต

การจ่ายชะกาตเป็นหลักปฏิบัติสำคัญข้อหนึ่งในศาสนาอิสลามที่มีรายละเอียดซับซ้อนเกี่ยวกับอัตรชะกาต คำสอนเรื่องการจ่ายชะกาตนอกจากจะสั่งสอน โนม่น้าว ชักจูง ให้ผู้อ่านจ่ายชะกาต และชี้ให้เห็นถึงผลดีของการจ่ายชะกาตในมิติต่าง ๆ แล้ว ผู้เขียนยังแทรกคำอธิบายเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับอัตรชะกาต ได้แก่ จำนวนหรือปริมาณของสิ่งที่จะต้องจ่ายชะกาตตามบัญญัติทางศาสนาอิสลาม เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจแจ่มแจ้งและสามารถจ่ายชะกาตได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ดังตัวอย่างข้อความคำสอนต่อไปนี้

“...เมื่อทราบถึงผลของการที่มาและผลของการจ่ายชะกาดแล้ว อัตราทรัพย์สินและผลผลิตของการจ่ายชะกาดก็เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคิดคำนวณให้ถูกต้อง ดังต่อไปนี้:

1) เงินแห่ง ทองแห่ง และทองรูปพรรณที่สะสมไว้ ธนบัตรและทรัพย์สินอื่น ๆ ที่มีได้มีไว้ใช้ประจำจ่ายอัตรา 2.5% เมื่อครบปี หากมีมูลค่าเท่ากับน้ำหนักทองคำ 85 กรัม (หรือประมาณ 5 บาทกว่า ๆ)

2) พืชผลทางการเกษตรที่อาศัยการชลประทานจ่าย 5% เมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จเรียบร้อย และ 10% สำหรับพืชผลที่อาศัยน้ำตามธรรมชาติโดยไม่ต้องพึ่งการชลประทาน ทั้งนี้ยกเว้นพืชผลที่เน่าเสียเร็ว

3) ปศุสัตว์เช่น แพะ แกะ วัว อัตราการจ่ายเมื่อครบรอบปีดังนี้

แพะ / แกะ	1-39 ตัว ไม่ต้องจ่าย
	40- 120 ตัว จ่าย 1 ตัว
	121-200 ตัว จ่าย 2 ตัว
	201-300 ตัว จ่าย 3 ตัว
	เกินจากนี้ไปทุก 100 ตัวจ่าย 1 ตัว

วัว / ควาย 1-29 ตัวไม่ต้องจ่าย

	30 ตัว จ่ายวัวอายุสองปี 1 ตัว
	40 ตัว จ่ายวัวอายุสามปี 1 ตัว
	60 ตัวขึ้นไปจ่ายวัวอายุสองปี 2 ตัว

สำหรับวัวควายและม้าถ้าหากเลี้ยงไว้ใช้งานก็ไม่ต้องนำมาจ่ายชะกาด

4) ชุมทรัพย์ที่พบได้โดยบังเอิญและไม่มีใครอ้างความเป็นเจ้าของ จ่ายชะกาดในอัตรา 20% ทันที...”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 47, 4-5)

จากข้อความคำสอนข้างต้นผู้เขียนได้ให้ความรู้เกี่ยวกับอัตราชะกาด จะเห็นว่าเนื้อหาเรื่องอัตราชะกาดมีรายละเอียดมากและซับซ้อน ผู้เขียนจึงต้องให้ความรู้และอธิบายความอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้อ่านสามารถนำไปปฏิบัติและถ่ายทอดแก่ผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง

2. ให้ความรู้เรื่องขั้นตอนการทำฮัจญ์

การทำฮัจญ์เป็นหลักปฏิบัติที่มีขั้นตอนการปฏิบัติละเอียดซับซ้อน การปฏิบัติตนระหว่างทำฮัจญ์นั้นถูกกำหนดไว้ในคัมภีร์อัล - กุรอาน ซึ่งเป็นการปฏิบัติศาสนกิจที่ต่อเนื่องกันเป็นเวลาหลายวันที่นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย เริ่มตั้งแต่วันที่ 8 - 13 เดือนซุลฮิจญะฮ์ (เดือนที่ 12 ในปฏิทินฮิจเราะห์ศักราช) มักตรงกับช่วงเวลาระหว่างเดือนกรกฎาคมกับเดือนสิงหาคม แม้ว่าผู้ทำฮัจญ์จะต้องเตรียมตัวให้พร้อมโดยการซักซ้อมและอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่อย่างไรก็ตามบุคคลทั่วไปและชาวมุสลิมก็ควรมีความรู้ในเรื่องดังกล่าว เพื่อจะได้เข้าใจความยากลำบากและความศรัทธาอย่างแรงกล้าของผู้แสวงบุญที่เดินทางไปทำฮัจญ์ นอกจากนี้ยังเป็นการให้ความรู้พื้นฐานแก่ผู้ที่วางแผนไปทำฮัจญ์ให้เตรียมความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจไว้ล่วงหน้า ทั้งยังเป็นการสร้างความเอื้ออาทร ความเห็นใจ ความห่วงใย ของคนในสังคมที่มีต่อผู้ไปทำฮัจญ์อีกด้วย ดังตัวอย่างข้อความคำสอนต่อไปนี้

“...วันที่ 8 ซุลฮิจญะฮ์ เป็นวันแรกของการทำฮัจญ์ ผู้ทำฮัจญ์ใส่ชุดเอี๊ยะฮ์รอมเดินทางออกจากมักกะฮ์แต่เช้าตรู่ไปยังตำบลมินาเพื่อพักค้างแรมที่นั่นหนึ่งคืน

วันที่ 9 ซุลฮิจญะฮ์ ออกเดินทางจากมินาแต่เช้าตรู่ไปยังทุ่งอะเราะเราะพะฮ์ เพื่อหยุดพักละหมาดขอพรและฟังเทศนาธรรมในช่วงบ่าย การพัก ณ จุดนี้เรียกว่า “วุฟ” ซึ่งถือเป็นจุดสำคัญของการทำฮัจญ์ หากใครไม่มายังทุ่งอะเราะเราะพะฮ์ในเวลาที่กำหนดไว้ถือว่าการทำฮัจญ์ครั้งนั้นไม่มีผล เวลาของการวุฟเริ่มตั้งแต่ดวงอาทิตย์คล้อยจากศีรษะไปจนกระทั่งดวงอาทิตย์ตกดิน หลังจากดวงอาทิตย์ตกดินแล้วผู้ทำฮัจญ์จะออกจากทุ่งอะเราะเราะพะฮ์ไปละหมาดมัฆริบและอิชาร่วมกันที่ทุ่งมุซตะลิพะฮ์ และค้างคืนอยู่ที่นั่นจนถึงเช้า หลังจากละหมาดซุบฮิ์ก่อนรุ่งอรุณแล้วผู้ทำฮัจญ์ก็จะออกจากมุซตะลิพะฮ์โดยนำก้อนหินเม็ดเล็ก ๆ 7 เม็ดที่เก็บจากที่นั่นเพื่อนำไปขว้างตรงบริเวณที่เรียกว่า “ญุมเราะตุลอะกะอะฮ์” ที่มินา

วันที่ 10 ซุลฮิจญะฮ์ นำเอาหิน 7 เม็ดที่เก็บมาจากมุซตะลิพะฮ์ไปขว้างที่ละเม็ดตรงบริเวณญุมเราะตุลอะกะอะฮ์ ในตอนเช้า หลังจากนั้นแล้วผู้ทำฮัจญ์ก็จะเชือดสัตว์พลี (กุรบาน) ผู้ชายก็จะโกนศีรษะหรือขลิบผมส่วนหนึ่ง แต่สำหรับผู้หญิงจะขลิบปลายผมเพียงบางส่วน หลังจากนั้นผู้ทำฮัจญ์ก็จะเดินทางเข้ามายังมักกะฮ์เพื่อเวียนรอบกะอ์บะฮ์ (ภูเขาวาฟ) และสะอีย์ เสร็จแล้วก็จะกลับไปค้างแรมที่มินา

วันที่ 11 ซุลฮิจญะฮ์ ช่วงเวลาตั้งแต่ดวงอาทิตย์คล้อยจากศีรษะไปจนถึงดวงอาทิตย์ตกผู้ทำฮัจญ์จะเก็บหินเม็ดเล็ก ๆ ใกล้เคียงบริเวณที่พักจำนวน 21 เม็ดเพื่อไปใช้ในการขว้างตรงบริเวณที่เรียกว่าญุมเราะตุลอุลาาก่อนเป็นแห่ง

แรก จากนั้นก็เดินไปขว้างตรงที่มุมเราะตุลวุสฎอและที่สุดท้ายก็คือมุมเราะตุลอะกะฮ์โดยขว้างห่างละ 7 เมตร

วันที่ 12-13 ซุลฮิจญะฮ์ ทำเหมือนวันที่ 11 ถือเป็นเสร็จพิธีฮัจญ์โดยสมบูรณ์”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 3, 2)

จากข้อความคำสอนข้างต้นผู้เขียนได้ให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการทำฮัจญ์ตามลำดับเวลาในแต่ละวัน ผู้เขียนกล่าวถึงรายละเอียด สิ่งที่ต้องเตรียม แนวทางการปฏิบัติตน ข้อควรระวัง เพื่อให้ผู้อ่านมีความรู้เพียงพอที่จะเตรียมความพร้อมทั้งอุปกรณ์ สิ่งของที่จำเป็น ความแข็งแรงของร่างกาย ตลอดจนสภาพจิตใจ ก่อนที่จะตัดสินใจที่เดินทางไปทำฮัจญ์ ทั้งยังเป็นการให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าวแก่บุคคลทั่วไปและชาวมุสลิมที่ยังไม่ได้เตรียมตัวจะไปทำฮัจญ์ เพื่อเสริมสร้างให้เกิดความเข้าใจอันดีและแสดงให้เห็นความศรัทธา ความอดทน และความมุ่งมั่นอันเป็นอัตลักษณ์สำคัญของชาวมุสลิมอีกด้วย

3. ให้ความรู้เรื่องขั้นตอนการเชือดสัตว์พลี (กุรบาน)

การเชือดสัตว์พลีหรือการเชือดกุรบานเป็นการแสดงความเคารพภักดีต่อ อัลลอฮ์อย่างหนึ่ง เป็นแนวทางการปฏิบัติเก่าแก่สืบต่อมาตั้งแต่สมัยท่านนบีมุฮัมมัด ปัจจุบันการเชือดสัตว์พลีกระทำในการฉลองเทศกาลวันอีดิลอัฎฮา เพื่อแจกจ่ายและใช้บริโภคแสดงความยินดีแก่ผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ การเชือดสัตว์พลีมีขั้นตอนและรายละเอียดต่าง ๆ หากผู้เชือดขาดความรู้หรือปฏิบัติไม่ถูกต้องการเชือดครั้งนั้นอาจไม่ได้รับผลบุญใด ๆ ดังนั้นนอกจากตัวบทจะสอนให้ผู้อ่านตระหนักถึงความสำคัญและผลบุญจากการเชือดสัตว์พลีแล้ว ยังให้ความรู้ในขั้นตอนต่าง ๆ ประกอบการสอนด้วย ดังตัวอย่างข้อความคำสอนต่อไปนี้

“...ขั้นตอนการเชือดกุรบานพลีนี้มีดังนี้

- 1) สัตว์ที่จะนำมาเชือดนั้นต้องเป็นสัตว์ที่สมบูรณ์และมีลักษณะที่ดีห้ามมิให้นำสัตว์เจ็บป่วยเป็นโรคหรือสัตว์ที่มีลักษณะพิการมาทำกุรบาน
- 2) ก่อนลงมือเชือดสัตว์ผู้เชือดจะต้องกล่าวพระนามของอัลลอฮ์ว่า “บิสมิลลาฮิลลอฮุอักบัร” แปลว่า ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่
- 3) จะต้องไม่เชือดสัตว์ก่อนการละหมาดอีดิลอัฎฮา การเชือดสัตว์ก่อนการละหมาดอีดิลอัฎฮาจึงไม่ถือว่าเป็นการเชือดกุรบาน และมีข้อแนะนำว่า

การทำกุรบานควรจะทำทันทีหลังจากที่ละหมาดอีดิลอัฎฮาเสร็จทั้งนี้ เพื่อที่จะได้นำเนื้อสัตว์มาทำเป็นอาหารเช้า

4) สัตว์ที่จะนำมาเชือดกุรบานพลีอาจเป็นแพะ แกะ วัว หรืออูฐตัวผู้ หรือตัวเมียก็ได้ แต่ห้ามสัตว์ตัวเมียที่ตั้งท้องหรือเพิ่งคลอดลูก อายุของสัตว์ ที่มาทำเชือดกุรบานถ้าเป็นแกะต้องอายุเกิน 6 เดือน แพะต้องมีอายุ 1 ปี วัว ต้องมีอายุ 2 ปีขึ้นไป และอูฐต้องมีอายุ 5 ปีขึ้นไป

5) มุสลิมสามารถเข้าหุ้กัน 7 คนในการเชือดกุรบานวัวหรืออูฐหนึ่งตัว ส่วนแพะหรือแกะนั้นกุรบานได้ 1 ตัวต่อ 1 คน

... มีข้อแนะนำหรือแบบอย่างจากท่านนบีมุฮัมมัดว่าคนที่จะเชือดสัตว์ กุรบานด้วยตัวเองนั้นไม่ควรโกนหนวดเครา หรือตัดผม หรือตัดเล็บก่อน ลงมือเชือด...”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 26, 2-3)

จากข้อความคำสอนข้างต้นผู้เขียนได้ให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการเชือดสัตว์พลีหรือ เชือดกุรบาน จะเห็นว่ามีเงื่อนไขและขั้นตอนตั้งแต่การคัดเลือกสัตว์ที่จะนำมาเชือด ขึ้นก่อนการเชือด ขึ้นเชือด และขึ้นหลังจากการเชือด ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดย่อย ๆ และมีข้อควรระวังบาง ประการ หากปฏิบัติไม่ถูกต้องอาจทำให้การเชือดสัตว์พลีนั้นขัดกับศาสนบัญญัติ ผู้เชือดต้องมีความรู้ เกี่ยวกับขั้นตอนการเชือด การสอนเรื่องเชือดสัตว์พลีจึงจำเป็นต้องให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ครบถ้วน

4. ให้ความรู้เรื่องประวัติตนปี

ประวัติตนปีหรือศาสดาที่ผู้เขียนมักกล่าวถึงในตัวบทได้แก่เหตุการณ์สำคัญในช่วงชีวิตของนบี มุฮัมมัด เมื่อผู้เขียนสอนเรื่องเกี่ยวกับหลักศรัทธา 6 ประการ หรือหลักปฏิบัติ 5 ประการ ผู้เขียนจะให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติตนปีควบคู่กันไปด้วย เพื่อแสดงให้เห็นที่มา แบบอย่าง แนวทางในการปฏิบัติตน ตามวิถีแห่งอิสลาม ตลอดจนเพิ่มพูนความรู้และความใกล้ชิดกับบรรดาศาสดาซึ่งเป็นหนึ่งในหลัก ศรัทธา 6 ประการด้วย ดังตัวอย่างข้อความคำสอนต่อไปนี้

“...แม้จะพิชิตมักกะฮ์ซึ่งเป็นเมืองสำคัญได้แล้วท่านนบีมุฮัมมัดก็ ไม่ได้อาศัยอยู่ในมักกะฮ์ แต่ท่านได้กลับมาอยู่ที่นครมะดีนะฮ์เหมือนเดิม จนกระทั่งในปีสุดท้ายแห่งชีวิต เมื่อท่านป่วยหนักจึงได้กลับไปยังมักกะฮ์อีกครั้งหนึ่งเพื่อประกอบพิธีฮัจญ์ที่ถูกต้องตามหลักการอิสลาม ให้เป็น แบบอย่างแก่ประชาชาติมุสลิมได้กระทำตาม หลังจากนั้นไม่นานท่านก็ได้

เสียชีวิตลงในขณะที่อายุได้ 63 ปี ร่างของท่านได้ถูกฝังไว้ในบริเวณบ้านของท่าน ซึ่งปัจจุบันนี้อยู่ในบริเวณมัสยิดนะบะวีย์ในนครมะดีนะฮ์...”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 9, 3)

ข้อความคำสอนข้างต้นเป็นคำสอนเรื่องหลักปฏิบัติ 5 ประการ ว่าด้วยการทำฮัจญ์ ผู้เขียนได้แทรกความรู้เรื่องประวัติวันปีหรือศักราชฮัมมัด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทำฮัจญ์นั้นคือ บันปลายชีวิตของท่านภายหลังจากการปราบปรามเผ่ากุเรซที่นิมัสการรูปปั้นในมัสกะฮ์ได้สำเร็จ จะเห็นได้ว่าผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ในการให้ความรู้ในเรื่องประวัติศาสตร์ โดยระบุอายุก่อนเสียชีวิต สถานที่ฝังศพ ตำแหน่งของหลุมศพของนบีฮัมมัดอย่างละเอียด ข้อมูลเหล่านี้เป็นความรู้ที่ไม่มีระบุในคัมภีร์อัล-กุรอาน หรือหนังสือสอนศาสนาอิสลามทั่วไป ผู้เขียนจึงนำมาถ่ายทอดให้ผู้อ่านได้ทราบ

5. ให้ความรู้เรื่องกฎหมายที่ดิน

กฎหมายที่ดินเป็นเรื่องสำคัญที่บุคคลทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการในองค์กรอิสลาม เช่น มัสยิด หรือโรงเรียนสอนศาสนา ควรมีความรู้ความเข้าใจเนื่องจากมีหน้าที่โดยตรงในการบริหารจัดการที่ดินขององค์กรให้เป็นไปตามกฎหมาย องค์กรเหล่านี้ส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนที่ดินสาธารณะประโยชน์ หรือเป็นที่ดินจากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา ผู้เขียนจึงต้องให้ความรู้และอธิบายกฎหมายที่ดินอย่างละเอียด เพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจที่ชัดเจน ถูกต้อง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้จัดการที่ดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังตัวอย่างข้อความคำสอนต่อไปนี้

“สรุปสาระสำคัญคือจากพระราชกฤษฎีกาและกฎกระทรวงรวมทั้ง 3 ฉบับ เป็นเหตุให้มีการยกเว้นภาษีเงินได้ตามส่วน 3 หมวด 3 และภาษีธุรกิจเฉพาะตามหมวด 5 ในลักษณะ 2 แห่งประมวลรัษฎากรสำหรับการโอนกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองในที่ดินโดยไม่มีค่าตอบแทนให้แก่วัดมัสยิด และวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ทั้งนี้เฉพาะการโอนที่ดินส่วนที่ทำให้ศาสนสถานดังกล่าวมีที่ดินไม่เกิน 50 ไร่ เป็นอันไม่ต้องเสียภาษีทั้ง 3 ประเภท และสำหรับค่าจดทะเบียนเฉพาะในกรณีที่วัดวาอาราม วัดบาทหลวงโรมันคาทอลิก หรือมัสยิดอิสลามเป็นผู้รับให้เพื่อใช้เป็นที่ตั้งศาสนสถาน ทั้งนี้ในส่วนที่ได้มารวมกับที่ดินที่มีอยู่ก่อนแล้วไม่เกิน 50 ไร่ เรียกตามราคาประเมินทุนทรัพย์ตามที่คณะกรรมการกำหนดราคาประเมินทุนทรัพย์กำหนดในอัตราร้อยละ 0.01 หรือร้อยละ 1 สตางค์ จากราคาประเมินที่ดินที่ทางราชการกำหนด ดังนั้นในปัจจุบันมัสยิดโดยยังไม่ดำเนินการก็ขอให้รีบดำเนินการเสีย...”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 33, 3)

จากข้อความคำสอนข้างต้นผู้เขียนได้ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ดินโดยสรุปความจากตัวบทที่เกี่ยวข้อง จะเห็นว่าผู้เขียนมุ่งเน้นให้ผู้อ่านที่เป็นกรรมการขององค์กรอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรรมการมัสยิดให้รีบยื่นคำร้องจดทะเบียนจัดตั้งมัสยิดตามกฎหมาย เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ที่ดินและการชำระภาษีที่เกี่ยวข้องกับที่ดินให้ถูกต้อง ทั้งนี้ผู้เขียนยังให้ความรู้เกี่ยวกับอัตราค่าจดทะเบียนที่คำนวณตามราคาประเมินที่ดินในปัจจุบัน เพื่อให้ผู้อ่านสามารถประเมินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าได้อีกด้วย

6. ให้ความรู้เรื่องประวัติบุคคล

ประวัติบุคคลที่ผู้เขียนนำมากล่าวเพื่อให้ความรู้นี้มักเป็นชาวมุสลิมที่มีผลงานโดดเด่นในสังคมมุสลิม เป็นผู้มีความดีหรือแนวทางการปฏิบัติตนที่สามารถเป็นแบบอย่างในเรื่องที่สอนได้ เมื่อยกชีวประวัติบุคคลมาใช้เป็นกลวิธีการสอน ผู้เขียนจำเป็นต้องให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติของบุคคลนั้น ๆ เพื่อให้ผู้อ่านยอมรับหรือเข้าใจแก่นของคำสอนมากขึ้น ทั้งยังทำให้ตัวบทคำสอนมีความสมบูรณ์ มีที่มาที่ไป น่าเชื่อถือ มีความเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้นด้วย ดังตัวอย่างข้อความคำสอนต่อไปนี้

“เด็กชายคนหนึ่งเกิดขึ้นในครอบครัวของผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาอิสลามศึกษา ในบริบทของสถาบัน “ปอเนาะ” ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช คุณตาซึ่งเป็นโต๊ะครูได้ตั้งชื่อให้หลานตามชื่อของนักการเมืองในท้องถิ่นนั้น ซึ่งเป็นนักต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของสังคมคือนายสุรินทร์ มาศดิตถ์ หลานจึงมีชื่อ “สุรินทร์” ควบคู่กับชื่อภาษาอาหรับคือ “อับดุลฮาติม” และคุณตาซึ่งเป็น “นักธรรม” ก็ปรารถนาที่จะให้หลานชายคนนี้ได้ศึกษาองค์ความรู้ของโลกปัจจุบันที่พัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้งควบคู่กับ การปลูกฝังจิตวิญญาณของอิสลาม นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมให้หลานได้รู้จักใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนในสังคมที่มีความต่างในด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี และศาสนาเพื่อจะได้เตรียมตัวออกสู่สังคมวงกว้างในอนาคตข้างหน้าต่อไป...ด้วยความมุ่งมั่น และแน่วแน่ตามเป้าหมายของชีวิตที่ถูกถ่ายทอดจากคุณตา ทำให้สุรินทร์สามารถเดินเข้าสู่ประตูมหาวิทยาลัยในเมืองหลวง “ธรรมศาสตร์” ...และได้รับทุนการศึกษาของมูลนิธิการกุศลของอเมริกา ได้มีโอกาสไปศึกษาในมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกคือ “ฮาร์เวิร์ด” ทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก...”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 43, 5)

ข้อความคำสอนข้างต้นผู้เขียนให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติของ ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ เนื่องจากผู้เขียนใช้กลวิธีการสอนโดยการกล่าวถึงชีวประวัติของ ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ ที่มีความมุ่งมั่นในการ

ดำเนินชีวิตจนประสบความสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้มากที่สุด ดังนั้นความรู้เกี่ยวกับภูมิหลังและบริบทในชีวิตประวัติของดร. สุรินทร์ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านมีความเข้าใจเนื้อหาคำสอนได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประวัติของบุคคลสำคัญเพื่อเป็นแบบอย่างและแรงบันดาลใจในการดำรงชีวิตของผู้อ่านต่อไป

7. ให้ความรู้เรื่องการลงทุนในธุรกิจฮาลาล

ธุรกิจฮาลาลเป็นการลงทุนในกิจการผลิต จำหน่ายสินค้า หรือบริการที่ปลอดภัยตามหลักศาสนาบัญญัติอิสลาม ผู้สนใจต้องมีความรู้ทั้งที่เกี่ยวกับตัวสินค้าหรือบริการ หลักศาสนาอิสลาม และการลงทุนในธุรกิจฮาลาล ผู้วิจัยพบว่าผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความรู้และข้อมูลสำคัญในการลงทุนในธุรกิจฮาลาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ดังตัวอย่างข้อความคำสอนต่อไปนี้

“ในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมาฮาลาลได้ยกระดับจากประเด็นเกี่ยวเนื่องกับการบริโภคเฉพาะกลุ่มมุสลิม สู่อุตสาหกรรมการค้าระดับโลก อีกทั้งกระจายขอบเขตจากเดิมที่จำกัดเฉพาะเรื่องของอาหารและเครื่องดื่ม ไปสู่อุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่นเครื่องสำอาง (Halal Cosmetics) การเดินทาง และการท่องเที่ยว (Halal Travel) แฟชั่น (Modest Fashion) รวมไปถึงเรื่องการเงินการธนาคาร (Islamic Finance) จากรายงาน The State Of The Global Islamic Economy Report 2017/18 ระบุว่ามูลค่าการค้าสินค้าฮาลาลทั่วโลกอยู่ที่ประมาณ 2 ล้านล้านเหรียญสหรัฐในปี พ.ศ. 2559 และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนคาดการณ์ว่าจะมีมูลค่าเกิน 3 ล้านล้านเหรียญสหรัฐภายในปี พ.ศ. 2565 พูดได้ว่า ณ ปัจจุบัน ฮาลาลเป็นหนึ่งในธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับการบริโภคที่เติบโตมากที่สุดในโลก การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรมุสลิมโลกจากการศึกษาของ Pew Research Center ระบุว่าประมาณการจำนวนประชากรมุสลิมทั่วโลกอยู่ที่ 1,800 ล้านคนเมื่อปี พ.ศ. 2554 แต่มีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนคาดการณ์ว่าภายในปี พ.ศ. 2573 จำนวนมุสลิมโลกจะอยู่ที่ประมาณ 2,200 ล้านคนหรือเท่ากับ 26% ของประชากรทั่วโลก การศึกษาดังกล่าวยังระบุอีกว่าอัตราการเติบโตของผู้นับถือศาสนาอิสลามถือว่าสูงที่สุดในทุกกลุ่มศาสนา โดยเฉพาะในทวีปยุโรปและอเมริกาเหนือ...ไม่สำคัญว่าแมวจะสีดำหรือสีขาว ทรายที่มันสามารถจับหนูได้ เติ่ง เสี่ยวผิงพูดประโยคนี้ไว้ แม้ไม่เกี่ยวอะไรกับเรื่องพหุวัฒนธรรมแต่ผมว่าเป็นแนวคิดที่ดีและน่าจะนำมาประยุกต์ใช้กันได้”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 51, 6)

ข้อความคำสอนที่นำมากล่าวข้างต้นผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้เรื่องการลงทุนในธุรกิจฮาลาล อย่างละเอียด โดยวิเคราะห์แนวโน้มการเติบโตของธุรกิจฮาลาลจากมูลค่าการค้าสินค้าฮาลาลใน The

State Of The Global Islamic Economy Report 2017/18 ประกอบกับข้อมูลจำนวนประชากรมุสลิม ซึ่งเป็นตลาดของธุรกิจฮาลาลในผลการศึกษาของ Pew Research Center เพื่อให้ผู้อ่านมีความรู้ความเข้าใจในการลงทุนธุรกิจฮาลาลในสถานการณ์ปัจจุบัน นอกจากนี้การระบุแหล่งข้อมูลในตัวบทยังเป็นช่องทางให้ผู้อ่านที่สนใจสามารถแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการลงทุนในธุรกิจฮาลาลได้อีกด้วย

8. ให้ความรู้เรื่องคำศัพท์ภาษาอาหรับ

ผู้วิจัยพบว่าในการสอนเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับหลักศรัทธา 6 ประการ และหลักปฏิบัติ 5 ประการ ผู้เขียนมักให้ความรู้เรื่องคำศัพท์ภาษาอาหรับทั้งคำศัพท์หลักและคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง โดยการอธิบายที่มา ลักษณะ ความหมายของรากศัพท์เดิม ความหมายตามบริบทในการใช้คำศัพท์ พร้อมทั้งยกตัวอย่างการใช้คำศัพท์ดังกล่าวอย่างข้อความคำสอนต่อไปนี้

“...อายะฮ์ เป็นคำพหูพจน์ของ “อายาต” มาจากศัพท์ภาษาอาหรับ โดยภาษาแล้วหมายถึง “สัญญาณ” หรือ “สัญลักษณ์” ที่ชี้ให้เห็นถึงบางสิ่งบางอย่าง คัมภีร์อัล - กุรอานใช้คำนี้ใน 4 ความหมายด้วยกันคือ

1. ใช้หมายถึงแค่เพียงสัญญาณหรือสัญลักษณ์โดยปกติทั่วไปเช่น “ในนั้นมีอายะฮ์ที่ชัดเจน มีจุดที่ยืนของอิบรอฮีม” (กุรอาน 3:97)
2. ใช้หมายถึงปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ ที่ชี้ให้เห็นถึงความจริงที่อยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์นั้น (เพื่อแสดงการมีอยู่ของอัลลอฮ์) เช่น “แท้จริงในการสร้างชั้นฟ้าทั้งหลาย และแผ่นดิน และในการสับเปลี่ยนของกลางวันและกลางคืนนั้น มีอายาตสำหรับปวงผู้มีสติ” (กุรอาน 3: 190)
3. ใช้หมายถึงสิ่งมหัศจรรย์หรือปาฏิหาริย์ที่นับว่าท่านได้รับจากอัลลอฮ์ เช่น “ในที่สุดเราได้ส่งพายุตึกแตน เหน็บ เหา กบและเรือดมายังพวกเขา แต่ถึงแม้ว่าเราจะได้แสดงอายาตเหล่านี้ที่ละอย่างแล้วก็ตาม พวกเขาก็ยังคงโอหังตื้อตึงทำผิดอยู่อีก” (กุรอาน 7: 133)
4. ใช้หมายถึงวรรคตอนของอัล - กุรอานประมาณหกพันกว่าอายะฮ์ ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นวจนะของอัลลอฮ์ทั้งสิ้น อายะฮ์ในทั้งสี่ความหมายดังกล่าวมาข้างต้นล้วนเป็นสัญญาณที่ชี้ถึงการมีอยู่ของอัลลอฮ์ทั้งสิ้น เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วการศรัทธาในคัมภีร์อัล - กุรอานจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการรักษาอิบาเดฮ์ของมุสลิม...”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 51, 6)

จากข้อความคำสอนข้างต้นเป็นคสอนเรื่องหลักศรัทธาในคัมภีร์ของอัลลอฮ์ ผู้เขียนยกคำสอนเรื่องคัมภีร์อัล - กุรอานมากล่าว และแทรกการให้ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาอาหรับที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ “อายะฮ์” และ “อายาต” ผู้เขียนอธิบายถึงที่มา ความหมายตามรากศัพท์เดิม ความหมายตามบริบทการใช้ และยกตัวอย่างข้อความในอัล - กุรอานประกอบด้วย ทั้งนี้เนื่องจากภาษาอาหรับมีความสำคัญในการถ่ายทอดประวัติศาสตร์ ข้อบัญญัติ อุดมการณ์ ความศรัทธาในศาสนาอิสลาม เป็นภาษาที่อัลลอฮ์ทรงเลือกใช้ในการประทานอัล-กุรอานแก่มวลมนุษย์ ดังที่ปรากฏในอัล-กุรอาน ความว่า

“เราได้แสดงให้เห็นแล้วว่า อัล-กุรอานในภาษาอาหรับเพื่อสุเจ้าจะได้เข้าใจ เราเล่าเรื่องราวที่ดีที่สุดเข้าตัวสุเจ้า ถึงแม้ว่าในเวลาก่อนนี้สุเจ้าเป็นผู้ที่ไม่เอาใจใส่” (12: 2, 3) และ

“แท้จริงเรา เราได้ส่งมัน อัล-กุรอานลงมาเป็นภาษาอาหรับ เพื่อสุเจ้าจะได้ใช้ปัญญา” (12: 12) และ

ผู้เขียนจึงให้ความรู้เรื่องคำศัพท์ภาษาอาหรับประกอบการสอนเพื่อเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม เนื่องจากเป็นภาษาสำคัญและใกล้ชิดกับวัฒนธรรมอิสลามดังที่กล่าวไปข้างต้น บทบาทของตัวบทเช่นนี้ยังสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติอีกด้วย

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ มีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ แก่ผู้อ่าน ผู้วิจัยพบว่าความรู้ที่ผู้เขียนนำมาแทรกในตัวบทคำสอนสืบเนื่องมาจากเนื้อหาและกลวิธีการสอน กล่าวคือ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติศาสนกิจที่มีขั้นตอนและรายละเอียดที่ซับซ้อน ได้แก่ การจ่ายซะกาต การเชือดสัตว์พลี การทำฮัจญ์ ผู้เขียนจำเป็นต้องให้ความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ประกอบการสอน เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

กลวิธีการสอน เช่น การสอนโดยใช้ชีวประวัติ ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้เขียนจำเป็นต้องให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติของบุคคลนั้น ๆ ด้วย เพื่อให้ตัวบทคำสอนมีความสมบูรณ์ น่าเชื่อถือ นอกจากนี้ตัวบทคำสอนยังมีบทบาทในการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในบริบททางสังคมปัจจุบัน ได้แก่ ความรู้เรื่องกฎหมายที่ดิน การลงทุนในธุรกิจฮาลาล และบทบาทในการให้ความรู้ที่สำคัญต่อการศึกษา ศาสนา อิสลาม ได้แก่ ความรู้เรื่องประวัติศาตร์ และความรู้เรื่องคำศัพท์ภาษาอาหรับ การวิเคราะห์บทบาทด้านการให้ความรู้ของวรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ทำให้เข้าใจโครงสร้างของตัวบทที่มีอิทธิพลต่อบทบาทการให้ความรู้ และสะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาการเผยแพร่ความรู้ในตัวบทของผู้เขียนได้อย่างชัดเจน

บทบาทการยืนยันความสำคัญของพิธีกรรมทางศาสนาอิสลาม

พิธีกรรมทางศาสนาอิสลามเป็นเครื่องแสดงถึงความศรัทธา ความเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์ และเป็นกลไกสำคัญในการดำรงอัตลักษณ์ของชาวมุสลิม เช่น การละหมาด การทำฮัจญ์ การเชือดสัตว์พลี เป็นต้น ดังที่ การิม อับดุลเลาะห์ (ม.ป.ป. 110) กล่าวว่า พิธีกรรมในอิสลาม อาทิ การละหมาดนั้นเป็นการอวดบาศะฮ์ (การเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์) อย่างหนึ่ง เป็นสิ่งสำคัญที่มุสลิมทุกคนต้องกระทำในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ มีความสามารถที่จะกระทำได้ สิ่งเหล่านี้จะแสดงให้เห็นว่ามุสลิมแตกต่างจากชนกลุ่มอื่น ๆ เป็นเครื่องหมายแห่งศรัทธาที่จะได้รับการตอบรับจากอัลลอฮ์ ด้วยความสำคัญดังกล่าวตัวบทวรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ จึงปรากฏบทบาทในการยืนยันความสำคัญของพิธีกรรมทางศาสนาอิสลาม ดังข้อความคำสอนตัวอย่างต่อไปนี้

“...จากที่กล่าวมาฮัจญ์มีบรูร์จึงเป็นเรื่องสำคัญมากกว่าการมีโอกาสดำเนินฮัจญ์ เพราะไม่ใช่ว่าฮัจญ์ทุกครั้งจะได้ผลตอบแทน แต่สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของการทำฮัจญ์คือเป็นเครื่องฉายความเป็นมุสลิมให้กระจ่างชัดบนผืนแผ่นดินที่มีความหลากหลาย นั่นคือการมีอัลลอฮ์เป็นผู้นำทาง การมีคำสอนของอัลลอฮ์เป็นคู่มือชีวิต และการมีพี่น้องร่วมศรัทธาเช่นเดียวกันทั่วโลก ความเหนื่อยยากระหว่างการทำฮัจญ์จะกลายเป็นร่มเงาในกียามะฮ์ ซึ่งในเวลานั้นจะไม่มีร่มเงาใด ๆ อีก ”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 26, 6)

จากข้อความคำสอนข้างต้นแสดงถึงบทบาทการยืนยันความสำคัญของพิธีกรรมทางศาสนาอิสลาม ได้แก่ การทำฮัจญ์ ผู้เขียนกล่าวถึงความสำคัญของการทำฮัจญ์ว่าเป็นเครื่องสะท้อนอัตลักษณ์ของชาวมุสลิม โดยระบุว่า “เป็นเครื่องฉายความเป็นมุสลิมให้กระจ่างชัดบนผืนแผ่นดินที่มีความหลากหลาย” และฮัจญ์ยังเป็นพิธีกรรมที่นำไปสู่การหลุดพ้น หรือการตอบแทนจากอัลลอฮ์ในวันกียามะฮ์ ดังข้อความ “ความเหนื่อยยากระหว่างการทำฮัจญ์จะกลายเป็นร่มเงาในกียามะฮ์ ซึ่งในเวลานั้นจะไม่มีร่มเงาใด ๆ อีก” ตัวบทคำสอนนี้นอกจากจะสอนการทำฮัจญ์ที่ถูกต้อง หรือ “ฮัจญ์มีบรูร์” แล้ว ยังมีบทบาทในการยืนยันความสำคัญของฮัจญ์ในฐานะที่เป็นเครื่องดำรงอัตลักษณ์ของมุสลิมและเป็นหนทางไปสู่ความเมตตาจากอัลลอฮ์ในวันกียามะฮ์ด้วย

“การตักบีเราะตุลเอียะฮ์รอม โดยกล่าวคำว่า “อัลลอฮุอักบัร” เพื่อเริ่มต้นละหมาด ถือเป็นการแจ้งให้ทราบว่าในช่วงเวลาละหมาดนั้นไม่สามารถพูดคุย หันหน้าหันหลัง หรือเดินไปมาได้ จนกว่าการละหมาดจะเสร็จสิ้น อันที่จริงมุสลิมจำนวนมากเมื่อจะละหมาด ก็เข้าสู่สภาวะสำรวมทั้งกายใจอยู่แล้ว แต่การตักบีเราะตุลเอียะฮ์รอมนั้นก็เพื่อยืนยันว่าการละหมาดเป็นกิจการอันทรงเกียรติ คือการเข้าเฝ้าอัลลอฮ์ตาอาลา ด้วยความยิ่งใหญ่ของพระองค์การละหมาด 5 เวลาได้สืบทอดต่อมาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตผู้

ศรัทธา การละหมาดจึงเป็นรูกันสำคัญที่นอกจากจะต้องปฏิบัติอย่างถูกต้องแล้ว ยังต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อแสดงถึงความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮ์ด้วย”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 18, 3)

ข้อความคำสอนข้างต้นผู้เขียนกล่าวถึงความสำคัญของการละหมาดหรือการนมาซว่าเป็นพิธีกรรมทางศาสนาที่แสดงถึงความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮ์ ตัวบทคำสอนได้ยืนยันความสำคัญของการละหมาดว่าเป็นช่องทางการใกล้ชิดกับอัลลอฮ์เนื่องจากเป็น “การเข้าเฝ้าอัลลอฮ์ตาอาลา” มุสลิมทุกคนจึงต้องปฏิบัติอย่างถูกต้องและปฏิบัติต่อเนื่องตลอดไป

ผลการวิจัยพบว่าตัวบทคำสอนมีบทบาทในการยืนยันความสำคัญของพิธีกรรมทางศาสนาอิสลาม สอดคล้องกับคำกล่าวของบาสคอม (Bascom, W. 1965, 298) ว่าข้อมูลคติชนมีบทบาทในการยืนยันความสำคัญของพิธีกรรมที่เติมเต็มวัฒนธรรม ทำให้วัฒนธรรมสมบูรณ์ วรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ซึ่งเป็นข้อมูลคติชนที่สร้างขึ้นจากความศรัทธาและข้อบัญญัติทางศาสนาอิสลาม จึงมีบทบาทสำคัญในการยืนยันความสำคัญของพิธีกรรมในศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิธีกรรมที่เป็นรูกันอิสลามและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับคำสอนของอัลลอฮ์ เนื่องจากเป็นส่วนสำคัญที่เติมเต็มวัฒนธรรมอิสลามให้สมบูรณ์ ดังนั้นชาวมุสลิมที่ปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาได้อย่างครบถ้วนจึงถือเป็นมุสลิมที่สมบูรณ์ และเป็นอัตลักษณ์สำคัญของชาวมุสลิม ที่ผู้เขียนมุ่งให้ผู้อ่านตระหนักถึงความสำคัญ

บทบาทการเผยแผ่ศาสนาอิสลาม

วรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ มีบทบาทในการเผยแผ่ศาสนาอิสลาม จากลักษณะเด่นด้านเนื้อหาที่มุ่งสอนทั้งบุคคลทั่วไปและชาวมุสลิม และการเผยแพร่ตัวบทที่กระจายทั่วไปทั้งชุมชนมุสลิมและองค์กรต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครซึ่งมีกลุ่มชนต่างศาสนารวมอยู่ด้วย เช่น สถาบันทางการศึกษา องค์กรปกครอง ห้างสมุดประชาชน เป็นต้น เหล่านี้สะท้อนถึงวัตถุประสงค์ของผู้เขียนและผู้จัดทำตัวบทที่ต้องการให้กลุ่มชนจำนวนมากเข้าถึงตัวบทคำสอน ไม่เฉพาะแต่ชาวมุสลิมเท่านั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยพบว่าเนื้อหาของตัวบทคำสอนมีบทบาทในการเผยแผ่ศาสนาอิสลาม มีการใช้ภาษาและเนื้อหาโน้มน้าว ชักจูง ให้ผู้อ่านต่างศาสนาเปิดใจยอมรับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และมีความเชื่อในอัลลอฮ์ ดังตัวอย่างข้อความคำสอนต่อไปนี้

“...มาถึงตรงนี้เชื่อว่าพี่น้องที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลาม คงจะคุ้นชินกับคำว่า “อัลลอฮ์” หรือไม่ก็เลิกติดตามอ่านวารสารนี้ไปแล้ว สำหรับผู้ที่ยังอ่านอยู่ถือว่าเป็นผู้มีจิตใจกว้างขวาง และเป็นผู้ที่ได้รับอิทธิพลหรือทางนำอันศักดิ์สิทธิ์จากอัลลอฮ์ ก่อนจะจบข้อเขียนคราวนี้เพื่อเป็นการตอบแทนท่านผู้อ่านที่ติดตามสาระประโยชน์จากเรา จึงจะขออธิบายถึงอัลลอฮ์เพื่อสร้างความเข้าใจอันดี และเพิ่ม

ความจำเริญมงคลให้แก่ชีวิตของท่านผู้อ่าน อัลลอฮ์ คือ พระผู้เป็นเจ้าของท่านผู้อ่าน ผู้ทรงบันดาลสรรพสิ่งทั้งปวงตลอดจนพิภพและจักรวาลด้วยลำพังพระองค์เอง พระองค์เป็นผู้สร้างทั้งท้องฟ้า มหาสมุทร ดังนั้นพระองค์จึงทรงด้วยเดชานุภาพและอำนาจยิ่งกว่าสิ่งใด หากท่านผู้อ่านสงสัยว่าพระองค์อยู่ที่ไหน อย่างไร ก็ขอให้ตั้งใจมั่นว่าอยากเข้าถึงพระองค์ เชื่อว่าด้วยความเมตตาของอัลลอฮ์พระองค์จะทรงมอบสิ่งดี ๆ และผลบุญให้ท่านผู้อ่านอย่างแน่นอน”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 3, 2)

จากตัวบทข้างต้นผู้เขียนสอนเรื่องความสมานฉันท์ แต่ก่อนจะจบคำสอนผู้อ่านได้กล่าวถึงอัลลอฮ์ โดยอธิบายความหมายซึ่งระบุถึงเดชานุภาพและพลังอำนาจของพระองค์ จากนั้นชักจูงให้ผู้อ่านสนใจและอยากทำความเข้าใจเกี่ยวกับอัลลอฮ์มากขึ้น จะเห็นได้ว่าผู้เขียนใช้กลวิธีการโน้มน้าวโดยการชื่นชมผู้อ่าน ดังข้อความ“สำหรับผู้ที่ยังอ่านอยู่ถือว่าเป็นผู้มีจิตใจกว้างขวาง” และใช้การโน้มน้าวด้วยผลบุญ ความเป็นสิริมงคล ดังข้อความ “จึงจะขออธิบายถึงอัลลอฮ์เพื่อสร้างความเข้าใจอันดี และเพิ่มความจำเริญมงคลให้แก่ชีวิตของท่านผู้อ่าน” และข้อความ “ด้วยความเมตตาของอัลลอฮ์พระองค์จะทรงมอบสิ่งดี ๆ และผลบุญให้ท่านผู้อ่านอย่างแน่นอน” ทั้งนี้เพื่อโน้มน้าว จูงใจให้ผู้อ่านมีความใกล้ชิดและเกิดความเชื่อในอัลลอฮ์ ซึ่งเป็นพระเจ้าสูงสุดในศาสนาอิสลาม อันสะท้อนถึงบทบาทในการเผยแผ่ศาสนาอิสลามของตัวบทได้อย่างชัดเจน

“...จะเห็นว่าการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันต้องใช้สติปัญญา ประสบการณ์ และปฏิภาณ ดังนั้นการใช้ประสบการณ์ชีวิตเป็นพื้นฐานเพื่อให้มีทักษะการแก้ปัญหาที่ดีจึงเป็นเรื่องที่ท่านทั้งหลายควรฝึกฝน แต่ด้วยปกติวิสัยของมนุษย์บางครั้งการแก้ปัญหาต่าง ๆ ก็เกินกว่าที่มนุษย์สามัญจะตั้งสติได้ทันท่วงที สิ่งเหล่านี้สำหรับมุสลิมเราถือว่าไม่น่าวิตก เนื่องจากเราจะตะวักกัลหรือมอบหมายต่ออัลลอฮ์ ให้พระองค์ทรงปัดเป่าช่วยเหลือในยามคับขัน หากท่านผู้อ่านเปิดใจและเรียนรู้ศาสนาอิสลามภายใต้หลักเหตุผลและความเข้าใจที่ดี อาจเป็นหนทางหนึ่งในการแสวงหาทางออกของปัญหาในชีวิตก็เป็นได้ แต่หากยังไม่พร้อมก็ขอให้เรียนรู้คำสอนสาระประโยชน์ และข้อคิดต่าง ๆ จากวารสารของเราต่อไป เพื่อเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ไร้พรมและไร้ขีดจำกัด”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 20, 4)

จากข้อความคำสอนข้างต้น นอกจากตัวบทจะมุ่งสอนผู้อ่านให้แก้ปัญหาด้วยการใช้สติปัญญาแล้ว ผู้เขียนยังแทรกข้อความท้ายคำสอนเพื่อเผยแผ่ศาสนาอิสลาม โดยกล่าวถึง “การตะวักกัล” หรือการมอบหมายต่ออัลลอฮ์ในกรณีที่เกิดเหตุสุดวิสัยของชาวมุสลิม เพื่อโน้มน้าวให้ผู้อ่านที่นับถือศาสนาหรือลัทธิความเชื่ออื่น สนใจเรียนรู้วิธีการขจัดปัญหาตามข้อบัญญัติของศาสนาอิสลาม แสดงถึง

บทบาทในการเผยแพร่ศาสนาอิสลามโดยอิงกับวิถีชีวิตของผู้อ่าน เนื่องจากข้อบัญญัติของศาสนาอิสลามครอบคลุมวิถีชีวิตของมนุษย์เกือบทุกด้าน ผู้เขียนจึงสามารถเชื่อมโยงข้อบัญญัติเหล่านี้เข้ากับวิถีชีวิตของผู้อ่านเพื่อเผยแพร่ศาสนาอิสลามได้โดยง่าย

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ศาสนาอิสลาม ผู้เขียนได้แทรกข้อความนำเสนอการดำเนินชีวิตที่มั่นคงภายใต้ความเมตตาของอัลลอฮ์และภายใต้ข้อบัญญัติในศาสนาอิสลาม การเผยแพร่ศาสนาอิสลาม หรือการเชิญชวนผู้อื่นเข้าสู่อิสลามเป็นภารกิจของชาวมุสลิมทุกคน ผู้ที่มุ่งมั่นกระทำด้วยความบริสุทธิ์ใจจะได้รับผลดีมากมาย ดังที่ ฟัดลู อิลลาฮีย (Fadlu Ilahiy, 2000, 65-66) กล่าวว่า การเผยแพร่ศาสนาอิสลามเป็นการงานที่บรรดานบี เราะซูล ได้ปฏิบัติกันมาอย่างเข้มแข็งตามประสงค์ของอัลลอฮ์ สิ่งนี้เป็นแบบอย่างที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติตามเพื่อความรอดพ้นในวันกิยามะฮ์ (วันพิพากษา) จากคำกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเผยแพร่ศาสนาอิสลามที่เป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคน และก่อให้เกิดผลบุญมากมายในวันพิพากษา ตัวบทคำสอนจึงมีบทบาทในการเผยแพร่ศาสนาอิสลาม ทั้งนี้เพื่อเป็นการแสวงหาความโปรดปรานจากอัลลอฮ์และเพื่อนำเสนอแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพแก่เพื่อนมนุษย์ในสังคม

บทบาทการแจ้งข้อมูลข่าวสาร

ผู้วิจัยพบว่าตัวบทคำสอนนอกจากจะมุ่งสั่งสอน ให้แง่คิด แนะนำแนวทางในเรื่องต่าง ๆ แล้ว ยังแทรกข้อความที่แสดงถึงบทบาทในการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ผู้อ่านได้รับทราบอีกด้วย ลักษณะเช่นนี้ทำให้วรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ มีผู้สนใจติดตามอ่านอย่างแพร่หลายทั้งบุคคลทั่วไปและชาวมุสลิมในกรุงเทพมหานคร ทั้งยังเป็นลักษณะเด่นประการหนึ่งที่แตกต่างกันจากวรรณกรรมคำสอนดั้งเดิมหรือวรรณกรรมคำสอนร่วมสมัยโดยทั่วไป ดังตัวอย่างข้อความคำสอนต่อไปนี้

“...นอกจากโครงการอบรมมุสลิมทั้ง 2 กลุ่มดังรายละเอียดที่ได้กล่าวถึงไปแล้ว มัสยิดดารุ้ลอิบาดะฮ์ (สามวา) ยังมีโครงการต่าง ๆ สำหรับบุคคลทั่วไปในเดือนธันวาคมนี้ ได้แก่ โครงการประกวดสิ่งประดิษฐ์สร้างสรรค์เพื่อชุมชน เน้นการใช้วัสดุเหลือใช้ ขยะรีไซเคิล หรือวัสดุทั่วไปในชุมชน มาพัฒนาเป็นสิ่งประดิษฐ์เพื่อชุมชน รางวัลรวมมูลค่ามากกว่า 50,000 บาท และโครงการแบ่งปันรอยยิ้มสู่เยาวชนสามวา ที่ท่านผู้มีจิตเมตตาสามารถมีส่วนร่วมเอื้อเฟื้อขอมและสิ่งของสำหรับแจกจ่ายเยาวชนเนื่องในโอกาสที่สำเร็จหลักสูตรเยาวชนแห่งศรัทธา ติดต่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อเข้าร่วมโครงการดังกล่าวได้ที่คุณไพซอล ตามหมายเลขโทรศัพท์ด้านล่าง...”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 48, 8)

ข้อความคำสอนข้างต้นเป็นการสอนเรื่องการปฏิบัติตนของมุอัลลัฟ ในตอนท้ายผู้เขียนได้แทรกข้อความเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารที่น่าสนใจแก่ผู้อ่าน ได้แก่ โครงการประกวดสิ่งประดิษฐ์สร้างสรรค์เพื่อชุมชน และโครงการแบ่งปันรอยยิ้มสู่เยาวชนคนสามวา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้าร่วมได้ มีรางวัลและผลบุญเป็นสิ่งจูงใจ ทั้งยังเสริมสร้างความสามัคคีระหว่างกันของผู้ร่วมโครงการอีกด้วย สะท้อนให้เห็นบทบาทของคำสอนในการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ผู้อ่านได้รับทราบ

“...ปีต่อ ๆ มาผมก็ได้เป็นประธานชมรม ที่นี้ละเมื่อเป็นแล้วก็คิดนั้นคิดนี้ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นนักกิจกรรมอย่างเต็มตัว สมัยที่เป็นจำได้ว่ามีนักศึกษาที่มีฐานะยากจนหลายคน บางคนจะเลิกเรียนเพราะไม่มีทุน เขามาร้องทุกข์กับผม ผมก็ส่งสารเขาเลยช่วยกันระดมทุนเป็นครั้งแรกโดยการจัดงาน “รวมน้ำใจสู่ชมรมนักศึกษามุสลิมภาคกลางวิทยาลัยอิสลามยะลาครั้งที่ 1” งานในครั้งนั้นสร้างความปลื้มใจให้ ดร. อิสมาอีลลูตฟี จะปะเกีย อธิการบดีไม่ใช่น้อย ท่านมาเห็นด้วยตาของท่าน ท่านนำกลับไปเล่าให้อาจารย์ บุคลากร นักศึกษาฟังกันถ้วนทั่วผมนำเงินกำไรจากการจัดงานที่ได้มาส่งเพื่อนเรียนส่งจนจบการศึกษากันไปหลายคน ทุกวันนี้งานนี้ก็ยังมีอยู่น้อง ๆ นักศึกษาคนใดที่มีความคิดดี ๆ ในการจัดกิจกรรมระดมทุน หรือน้อง ๆ ที่มีปัญหาขาดแคลนทุนในการเรียน สามารถสอบถามรายละเอียดที่เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีได้ จะมีส่วนของกิจการนักศึกษาเป็นเพจย่อย หรือถ้ามีที่เรียนอยู่แล้วในกรุงเทพฯก็ติดต่อผมได้เลยนะ ที่มีสยิดบางอุทิศ เข้ามาคุยกันได้เลยครับ ยินดีมาก ๆ เพราะเรามีเงินทุนส่วนกลางอยู่แล้วขาดแค่คนคิดและทำงานเท่านั้น...”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 14, 5)

ข้อความคำสอนข้างต้นเป็นการสอนเยาวชนเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยใช้อัตชีวประวัติของอิมามมุสโตฟา อิมามประจำมัสยิดบางอุทิศเป็นอุทาหรณ์ จากนั้นได้แจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเยาวชนมุสลิมของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี เนื่องจากอิมามมุสโตฟาได้ทุนไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยดังกล่าว สำหรับเยาวชนที่ศึกษาอยู่ในกรุงเทพมหานครสามารถติดต่อเพื่อเสนอแนวคิดในการจัดกิจกรรมระดมทุน หรือเพื่อให้โอกาสแก่ตนเองและผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ได้ที่มีสยิดบางอุทิศ

จะเห็นว่าตัวบทคำสอนที่นำมากล่าวมีบทบาทในการแจ้งข้อมูลข่าวสารทั้งที่เกี่ยวข้องกับชาวมุสลิมและบุคคลทั่วไป ข่าวสารที่ผู้เขียนเลือกมานำเสนอเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาสาระเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านและสังคมโดยรวม เช่น กิจกรรมที่มีรางวัล กิจกรรมที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน กิจกรรมที่ช่วยแก้ปัญหาสังคม กิจกรรมเกี่ยวกับกับการช่วยเหลือผู้อื่น ทำให้ผู้อ่านรู้สึกสนใจติดตามอ่านตัวบทคำสอน เป็นสื่อกลางในการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่าน ผู้เขียน และชาวมุสลิมในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยพบว่าบทบาทนี้ยังส่งผลให้ตัวบทคำสอนมีความทันสมัย เนื่องจากข้อมูลข่าวสารที่แทรกเพื่อเผยแพร่เป็นข้อมูลปัจจุบันในขณะนั้น ซึ่งแตกต่างจากวรรณกรรมคำสอนดั้งเดิมที่เน้นการบันทึกเรื่องราวเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในอดีต

บทบาทการบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

นอกจากวรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ จะบทบาทในการแจ้งข้อมูลข่าวสารในปัจจุบันแล้ว ยังมีบทบาทในการบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม เนื่องจากหลายเหตุการณ์ไม่มีบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน หรืออาจมีการบันทึกไว้ในตำราซีเราะฮ์ภาษาอาหรับแต่ไม่เป็นที่แพร่หลายโดยทั่วไป ผู้เขียนจึงเลือกเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังกล่าวมาประกอบการสอน ทำให้เนื้อหาคำสอนเป็นการบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไปด้วย ดังข้อความคำสอนต่อไปนี้

“...การทำฮัจญ์ซึ่งเป็นศาสนกิจที่มีประวัติสืบต่อมายาวนานเกี่ยวกับฮัจญ์นี้มีประวัติศาสตร์น่ารู้บางอย่างที่น้อยคนจะทราบ นั่นคือระหว่างเหตุสงครามในอิเรฮ์ศักราชที่ 9 ท่านนบีมุฮัมมัดได้มอบหมายให้อุบัยกรเป็นผู้นำบรรดามุสลิมเดินทางไปทำฮัจญ์ที่นครมักกะฮ์ด้วย และต่อมาเมื่อท่านนบีมุฮัมมัดเสียชีวิตลงอบุบัยกรก็ได้รับการคัดเลือกจากบรรดาสหายผู้อาวุโสและใกล้ชิดของท่านให้ขึ้นมาดำรงตำแหน่งคอลีฟะฮ์ปกครองรัฐอิสลามต่อ...”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 34, 8)

ข้อความคำสอนข้างต้นเป็นการสอนเรื่องการทำฮัจญ์ ผู้เขียนแทรกเรื่องราวในประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการทำฮัจญ์ก่อนที่ท่านนบีมุฮัมมัดจะเสียชีวิต จนกระทั่งการแต่งตั้งคอลีฟะฮ์ (ผู้นำรัฐอิสลาม) โดยท่านนบีมุฮัมมัดได้ไว้วางใจท่านอบุบัยกรให้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แทนท่านนบีมุฮัมมัด เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในหมู่มุสลิมจนกระทั่งได้รับเลือกให้เป็นคอลีฟะฮ์ต่อจากท่านนบีมุฮัมมัด ทั้งนี้เหตุการณ์ดังกล่าวผู้เขียนได้แสดงความเห็นว่าเป็น “ประวัติศาสตร์น่ารู้บางอย่างที่น้อยคนจะทราบ” ผู้เขียนจึงยกเหตุการณ์นี้มากล่าวเพื่อบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่ให้ทราบโดยทั่วไป

“หลักศรัทธาต่ออัลลอฮ์เป็นที่ประจักษ์เสมอมาว่าเป็นเสาหลักของอิสลาม พระองค์ทรงแสดงอำนาจในการบริหารจัดการสิ่งสร้างของพระองค์ให้สมดุล และทรงลงโทษผู้ท้าทายพระองค์เช่นกัน อับรอฮะ เจ้าเมืองยะมันหรือเยเมนที่ยกกองทัพข้างมายังมักกะฮ์เพื่อทำลายกะอ์บะฮ์ อับรอฮะเป็นแม่ทัพที่กษัตริย์คริสเตียนแห่งอัสซีเรีย (ปัจจุบันคือประเทศอิรัก) ที่โค่นอำนาจของซุนวาสได้แล้วเขาก็สังหารแม่ทัพอีกคนหนึ่งมาร่วมทัพมาด้วย หลังจากนั้นเขาก็ได้ตั้งตัวเองเป็นเจ้าเมืองแทน ขณะที่ปกครองยะมันอยู่นั้นอับรอฮะได้สังเกตเห็นว่าในทุกปีจะมีผู้คนในเมืองยะมันจำนวนมากเดินทางไปแสวงบุญยังกะอ์บะฮ์ ที่นครมักกะฮ์ เขาจึงคิดที่จะสร้างวิหารแห่งการบูชาเทพเจ้าแห่งหนึ่งขึ้นเพื่อเป็นสถานที่ให้คนทั่วอารเบียเดินทางมาแสวงบุญแทน แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเขาสร้างวิหารเสร็จแล้วปรากฏว่าไม่มีใครเดินทางมาแสวงบุญยังวิหารของเขาทั้ง ๆ ที่วิหารของเขาใหญ่กว่า และสวยกว่ากะอ์บะฮ์มากมาย เมื่อทุกอย่างไม่เป็นไปตามที่เขาคิด อับรอฮะจึงคิดที่จะทำลายกะอ์บะฮ์ลงด้วยการยกกองทัพเพื่อมาทำลายกะอ์บะฮ์ ในครั้งนั้นอับรอฮะได้นำข้างร่วมทัพมาด้วยชาวมักกะฮ์หวาดกลัวมากเนื่องจากข้างเป็นสัตว์ใหญ่ที่พวกตนไม่เคยเห็นมาก่อน ดังนั้นชาวเมืองจึงหนีเอาตัวรอดขึ้นไปอยู่บนภูเขารอบ ๆ กะอ์บะฮ์ อัลลอฮ์ทรงยับยั้งการทำลายกะอ์บะฮ์โดยการบันดาลให้ข้างหยุดนิ่ง จากนั้นด้วยอำนาจของพระองค์ก็ปรากฏฝูงนกคาบก้อนหินโปรยใส่กองทหารของอับรอฮะจนล้มตายจำนวนมาก...”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 11, 8)

ข้อความคำสอนข้างต้นเป็นส่วนหนึ่งของคำสอนเรื่องหลักศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ผู้เขียนได้นำเหตุการณ์ “สงครามข้าง” ในประวัติศาสตร์อิสลามมากล่าวเพื่อแสดงให้เห็นอำนาจในการลงโทษของอัลลอฮ์ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการบันทึกเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์อิสลามเอาไว้ด้วย เนื่องจากในคัมภีร์อัล - กุรอานแม้จะกล่าวถึงสงครามดังกล่าวแต่ก็ไม่ได้กล่าวถึงอับรอฮะและประวัติของเขาอย่างชัดเจน ตัวบทดังกล่าวจึงถือเป็นการบันทึกเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ โดยเพิ่มเติมข้อมูลรายละเอียดให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นบทบาทในการบันทึกเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ของตัวบทคำสอนซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป ผู้เขียนจึงนำมากล่าวไว้เพื่อบันทึกและเผยแพร่วรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ จึงเป็นแหล่งอนุรักษ์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประวัติศาสตร์อิสลามที่นับวันจะมีผู้ทราบเรื่องราวน้อยลง ทั้งยังทำให้เห็นภูมิปัญญาของผู้เขียนที่สร้างตัวบทเพื่อใช้สอนและบันทึกเรื่องราวเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ไปพร้อม ๆ กัน

บทบาทการสร้างความบันเทิง

ผู้วิจัยพบว่าแม้จะเป็นวรรณกรรมคำสอนแต่ตัวบทในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ก็มีเนื้อหา กล่าวถึงเรื่องราวตลกขำขัน ซึ่งสร้างความบันเทิง สนุกสนาน ให้กับผู้อ่าน เรื่องตลกที่สร้างความบันเทิง จะมีตัวละครหลักชื่อ “โยฮา” ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเฉลียวฉลาด มีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตนที่เหนือ ความคาดหมายของผู้อ่าน ทำให้เกิดความสนุกสนาน ผู้เขียนจะสอนเรื่องต่าง ๆ ผ่านพฤติกรรมหรือ ถ้อยคำพูดของโยฮา ทำให้ผู้อ่านได้รับทั้งเนื้อหาสาระคำสอนและความบันเทิงไปพร้อม ๆ กัน ดัง ตัวอย่างต่อไปนี้

“ขณะที่โยฮาอยู่ที่ชั้นบนของบ้าน มีชายคนหนึ่งมาเคาะประตู บ้าน เขาชะโงกมองดูทางหน้าต่างเห็นชายคนหนึ่งยืนอยู่จึงถามว่ามีธุระอะไร ?? เขาตอบว่าลงมาข้างล่างสิฉันต้องการพูดธุระกับท่าน โยฮาจึงลงไป ข้างล่าง ชายคนนั้นพูดขึ้นว่าเจ้านายครับผมเป็นคนจนต้องการความช่วยเหลือจากท่าน โยฮาบอกแก่ชายคนนั้นว่าถ้าเช่นนั้นตามฉันมา โยฮาพา ชายคนนั้นขึ้นไปชั้นบนเมื่อขึ้นไปถึงชั้นบนแล้ว ... เขาจึงหันไปหาชายคนนั้น แล้วพูดขึ้นว่า ไม่เป็นไรนะอัลเลาะห์จะช่วยเหลือท่านเอง ส่วนฉันไม่มีอะไร จะให้ท่านหรอก 5555 ชายคนนั้นจึงพูดขึ้นว่าแล้วทำไมไม่บอกฉันตอนอยู่ ข้างล่างเล่า? โยฮาจึงสวนกลับไปว่าแล้วทำไมท่านจึงให้ฉันลงไปข้างล่างโดยไม่บอกธุระของท่านตอนฉันอยู่ข้างบน 555”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 8, 2)

ข้อความคำสอนข้างต้นเป็นการสอนมารยาทในการติดต่อกิจธุระ ตัวบทคำสอนสร้างความบันเทิงจากการเอาคืนของโยฮา โดยการลงให้ผู้มาติดต่อเดินขึ้นมาด้านบนก่อน แล้วจึงปฏิเสธ การช่วยเหลือ ทำให้ผู้มาติดต่อต้องผิดหวังและเสียเวลาเดินขึ้นมาด้านบน ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาคำสอน พร้อมกับได้รับความบันเทิงจากพฤติกรรมดังกล่าวของโยฮา นอกจากนี้ผู้เขียนยังแทรกสัญลักษณ์เพื่อ สื่อถึงความตลก ขำขัน ได้แก่ “555”

“ชายสองคนทะเลาะกันและพากันไปหาโยฮาซึ่งเป็นผู้พิพากษา ... โจทก์กล่าวว่า ชายคนนี้แบกของหนักจนเขาล้มลงบนพื้น เขาขอให้ฉัน ช่วยเหลือฉันได้ขอให้เขาจ่ายค่าจ้างให้ฉันที่จะช่วยเหลือเขา เขาตอบว่า “ไม่มีอะไร” ซึ่งฉันก็พอใจเอาค่าจ้างนั้นและได้แบกของไปส่งให้เขาจนถึงที่ แต่เมื่อฉันทวงเอาค่าจ้างเขาไม่ยอมจ่ายให้ เขาบอกว่า “ไม่มีอะไร” และฉันก็ ต้องการจะได้มัน ฉันจึงได้มาหาท่านเพื่อให้เขามอบ “ไม่มีอะไร” นั้นให้ฉัน เป็นค่าจ้าง โยฮาเมื่อได้ฟังเช่นนั้นก็เข้าใจเรื่อง จึงเรียกโจทก์เข้ามาใกล้ ๆ แล้วกล่าวแก่โจทก์ว่า ท่านจงยกหนังสือเล่มนี้ขึ้น เมื่อเขายกหนังสือขึ้นแล้ว

โยฮาได้ถามเขาว่าท่านพบอะไรอยู่ใต้หนังสือบ้าง เขาตอบว่า “ไม่มีอะไร”
โยฮาจึงกล่าวว่าท่านจงรีบรับเอามันไป และกลับไปได้แล้ว”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 24, 2)

จากข้อความข้างต้นเป็นการสอนเรื่องการใช้ไหวพริบสติปัญญาแก้ไขปัญหา โยฮาซึ่งในเรื่องนี้เป็นผู้พิพากษาสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างโจทก์ในคดีที่ไม่มีความรู้กับจำเลยได้อย่างละมุนละม่อม เป็นตัวอย่างของการใช้สติปัญญาแก้ปัญหา หลีกเลี่ยงการใช้กำลังตัดสินเรื่องต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดผลดีกับทุกฝ่าย ความเฉลียวฉลาดของโยฮาทำให้ผู้อ่านสนุกสนานเพลิดเพลิน เนื่องจากคาดไม่ถึงว่าโยฮาจะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการใด ในขณะที่เดียวกันความไม่ฉลาดของโจทก์ก็สร้างความขำขันแก่ผู้อ่าน ตัวบทเรื่องนี้จึงสะท้อนถึงบทบาทการสร้างควมบันเทิงของตัวบทคำสอนได้อย่างชัดเจน

บทบาทการสร้างควมบันเทิงนี้อาจดูขัดแย้งกับข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นวรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลาม มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับข้อบัญญัติทางศาสนาที่เคร่งครัด แต่ผู้วิจัยเห็นอย่างไรก็ตาม ตัวบทคำสอนนี้เป็นข้อมูลทางคติชน ซึ่งตามทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของคติชนที่ บาสคอม (Bascom, W. 1965, 279-298) ได้นำเสนอไว้ว่า ข้อมูลคติชนมีบทบาทโดยตรงในการสร้างความเพลิดเพลินบันเทิงใจแก่ผู้อ่าน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากข้อมูลทางคติชนเป็นกลไกทางจิตที่มุ่งหาทางออกให้กับความคับข้องใจของมนุษย์ วรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ซึ่งเป็นคติชนสำคัญในการนำเสนอทางออกของปัญหาต่าง ๆ แก่ผู้อ่านด้วยการสั่งสอน ชี้แนะ จึงย่อมมีบทบาทในการสร้างควมบันเทิงตามทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของคติชน และเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นว่าศาสนาอิสลามมีความยืดหยุ่นและคำนึงถึงความสุขทั้งทางกาย และทางจิตใจของมวลมนุษยทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

บทบาทการตอบโต้วาทกรรมในสังคม

วาทกรรมเกี่ยวกับชาวมุสลิมในสังคมไทยนั้นปรากฏทั่วไปในสื่อต่าง ๆ ทั้งงานเขียน ข้อความในเว็บไซต์ เครือข่ายสังคมในระบบอินเทอร์เน็ต ดังที่ ศรีนัย วงขจิตร (2555) ได้วิเคราะห์นวนิยายไทยปัจจุบันที่ตีพิมพ์แพร่หลายโดยทั่วไปจำนวน 10 เล่ม พบว่ามีวาทกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับชาวมุสลิม ซึ่งทั้งหมดเป็นวาทกรรมด้านลบ เช่น ชาวมุสลิมเป็นตัวสร้างปัญหาในสังคม ชาวมุสลิมต้องการแบ่งแยกดินแดน ชาวมุสลิมไม่ยอมปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทย ซึ่งวาทกรรมเหล่านี้ไม่ใช่ข้อเท็จจริงและไม่สอดคล้องกับหลักคำสอนในศาสนาอิสลาม อุมมีสาลาม อุมาร (2561, 47) กล่าวถึงวาทกรรมด้านลบในลักษณะนี้ว่าเป็น “วาทกรรมความเป็นอื่น” กล่าวคือเป็นกระบวนการทางภาษาที่กีดกันชาวมุสลิมออกจากความเป็นพลเมืองไทย ซึ่งแฝงไว้ด้วยความรู้สึกต่อต้านและเหยียดหยามชาติพันธุ์

เมื่อปรากฏวาทกรรมเกี่ยวกับชาวมุสลิมดังกล่าวแพร่หลายทั่วไปในสังคมไทย วรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ในฐานะเป็นเครื่องมือการสื่อสารระหว่างสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานครและบุคคลโดยทั่วไป จึงแทรกข้อความในคำสอนที่มี

บทบาทการตอบโต้ว่าทกรรมในสังคมที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับชาวมุสลิม เพื่อสื่อสารข้อมูลที่เป็นจริง สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อศาสนาอิสลามและชาวมุสลิมโดยใช้วิทยปัญญา อันเป็นแนวทางที่แท้จริงของศาสนาอิสลาม การตอบโต้ว่าทกรรมในสังคมที่ปรากฏในตัวบทคำสอนได้แก่ การตอบโต้ว่าทกรรมชาวมุสลิมนิยมความรุนแรง และการตอบโต้ว่าทกรรมชาวมุสลิมไม่รักษาความสะอาด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การตอบโต้ว่าทกรรมชาวมุสลิมนิยมความรุนแรง

บทบาทการตอบโต้ว่าทกรรมชาวมุสลิมนิยมความรุนแรงปรากฏในคำสอนเรื่องการใช้วิจลณญาณในการรับสาร ผู้เขียนจะกล่าวถึงว่าทกรรมที่ต้องการจะตอบโต้ว่ามีผู้กล่าวถึงว่าทกรรมเหล่านี้ในลักษณะใด ซึ่งให้เห็นผลเสียของว่าทกรรมที่ไม่เป็นความจริง ก่อนจะตอบโต้ด้วยความตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ผู้เขียนจะตอบโต้ด้วยความที่สุภาพ อ้างอิงตามหลักเหตุผล ไม่ใช้ถ้อยคำบริภาษหรือถ้อยคำเชิงโต้เถียง แสดงให้เห็นถึงระบบความคิดและแนวทางการแสวงหาความสันติตามบัญญัติของอัลลอฮ์ ดังตัวอย่าง

“ที่ผ่านมามีกระแสสื่อสังคมวิพากษ์ถึงอิสลามและมุสลิมในมุมต่าง ๆ อย่างกว้างขวางซึ่งส่วนใหญ่ออกมาในเชิงลบ มีการใช้วาจาป้ายสีว่ามุสลิมเป็นผู้นิยมความรุนแรง ใช้วิธีการกระจายว่าทกรรมเหล่านี้ในสื่อสังคม (Social Media) ต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบทำให้พี่น้องสังคมไทยส่วนใหญ่เกิดภาวะแห่งความหวาดระแวง ตั้งข้อสงสัยต่อเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน หรือเพื่อนร่วมองค์กร สถาบันที่เป็นมุสลิมอย่างปฏิเสธไม่ได้... ข้อเท็จจริงคืออิสลามเป็นคำภาษาอาหรับ หมายถึง อ่อนน้อม ยอมรับและเชื่อฟัง ถ้าจะกล่าวถึงความหมายทางศาสนาแล้ว อิสลาม หมายถึง การยอมรับและการเชื่อฟังต่อพระองค์อัลลอฮ์ พระผู้เป็นเจ้าของท่านนั้น ...หลักความเชื่อดังกล่าวทำให้มนุษย์มีความรู้สึกปราศจากความกลัวต่าง ๆ ทำให้มีจิตสำนึกถึงการมีอยู่ของพระผู้เป็นเจ้า คำสอนของอัลลอฮ์ล้วนงดงามและประเสริฐ พระองค์ทรงสอนให้มุสลิมอ่อนน้อมต่อคนทั่วไป รับฟังและยอมรับความเห็นที่แตกต่าง แม้มีผู้กล่าวโทษหรือใส่ร้ายชาวมุสลิม อัลลอฮ์ก็ทรงบัญชาให้ตอบโต้เขาเหล่านั้นด้วยวาจาที่ดีงาม ดังข้อความในอัล - กุรอาน ที่ว่า “และเมื่อใดที่พวกโจรเหล่าพูดจาไม่ดีกับผู้ใกล้ชิดอัลลอฮ์ จงกล่าวตอบด้วยสลาม (คำพูดที่ดีอันเปี่ยมด้วยสันติ)” (25 : 63) ตัวอย่างเชิงประจักษ์ได้แก่ท่านบิหมัหมัดที่ใช้ความอ่อนน้อมสยบศัตรูทั่วทั้งอาณาจักรอาหรับ ท่านน้อมนำคำสอนจากอัลลอฮ์และใช้ปฏิบัติต่อผู้อื่นจนเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้มีกิริยางดงาม...”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 52, 2-3)

ข้อความที่นำมากล่าวเป็นส่วนหนึ่งของตัวบทคำสอนเรื่องการใช้วิจารณญาณในการรับสาร ผู้เขียนได้แทรกข้อความเพื่อตอบโต้ว่าทหกรรมชาวมุสลิมนิยมความรุนแรง โดยกล่าวว่ามีการผลิต วาทกรรมดังกล่าวเผยแพร่ทางสื่อสังคม (Social Media) ต่าง ๆ ผู้เขียนชี้ให้เห็นถึงผลเสียของวาท กรรมคือทำให้เกิดความหวาดระแวงระหว่างคนในสังคม จากนั้นได้ตอบโต้ว่าทหกรรมโดยนำเสนอข้อมูล ที่เป็นจริงว่าศาสนาอิสลามสอนให้ใช้ความอ่อนน้อม รับผิดชอบต่อผู้อื่น และตอบโต้การกระทำที่ไม่ดีด้วยความ ดีงาม คำสอนเหล่านี้บัญญัติโดยอัลลอฮ์ซึ่งเป็นพระเจ้าสูงสุดในศาสนาอิสลาม นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้ ยกตัวอย่างท่านนบีมุฮัมมัด ศาสดาคณสุดท้ายของศาสนาอิสลามที่มีความอ่อนน้อม และนำคำสอน ของอัลลอฮ์มาปรับใช้จนเป็นที่ยอมรับในสังคมสมัยนั้น เป็นผลให้ศาสนาอิสลามเจริญรุ่งเรืองสืบต่อมา กระทั่งปัจจุบัน ทั้งนี้จะเห็นว่าการตอบโต้ว่าทหกรรมในตัวบทข้างต้นใช้ถ้อยคำที่แสดงความเป็นมิตร เช่น “พี่น้องในสังคมไทย” “เพื่อนร่วมองค์กร” มีการแสดงเหตุผลโดยอ้างอิงเนื้อความในคัมภีร์อัล - กุรอาน รวมถึงแบบอย่างความประพฤติของนบีมุฮัมมัด แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ที่แท้จริงของศาสนา อิสลามและชาวมุสลิม ที่มุ่งเน้นความอ่อนน้อม สันติ และหลีกเลี่ยงความรุนแรงทุกรูปแบบ ตามบัญชา ของอัลลอฮ์นั่นเอง

2. การตอบโต้ว่าทหกรรมชาวมุสลิมไม่รักษาความสะอาด

บทบาทการตอบโต้ว่าทหกรรมชาวมุสลิมไม่รักษาความสะอาดปรากฏในคำสอนเรื่องการพัฒนา ภูมิภาคสำหรับกรรมกรขององค์กรอิสลาม เช่น มัสยิด โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม ใน กรุงเทพมหานคร ผู้เขียนกล่าวถึงการให้ความสำคัญกับการรักษาความสะอาดของ จากนั้นใช้ข้อความ ตอบโต้ว่าทหกรรมดังต่อไปนี้

“เมื่อผู้ศรัทธามาเยี่ยมชมมัสยิด เห็นภูมิภาคที่สะอาดสะอาดสะอาดอันก็ จะเกิดความประทับใจนำไปปฏิบัติที่บ้านและชุมชนของตน ทุกพื้นที่ของ มุสลิมก็จะเป็นพื้นที่สะอาดในที่สุด ทำให้คนทั่วไปประจักษ์ว่าแท้จริงแล้วชาว มุสลิมรักความสะอาด ไม่เป็นไปตามที่เคยได้ยินหรือได้ฟังมาตามแหล่งข่าว เท็จ ที่ระบุว่ามุสลิมสกปรก ไม่รักษาความสะอาด ซึ่งไม่เป็นความจริงเลย ผู้ดูแลมัสยิดจึงต้องทำให้ประจักษ์ว่าความสะอาดเป็นส่วนหนึ่งของอิสลามได้ อย่งไร โดยเริ่มต้นที่มัสยิดก่อน ”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 51, 20)

ข้อความคำสอนข้างต้นแสดงถึงบทบาทการตอบโต้ว่าทหกรรมชาวมุสลิมไม่รักษาความสะอาด โดยให้ผู้ดูแลมัสยิดรักษาความสะอาดของมัสยิดเพื่อเป็นต้นแบบให้มุสลิมตระหนักถึงความสำคัญของ การรักษาความสะอาด และนำกลับไปพัฒนาบ้านและชุมชน ตัวบทนอกจากจะมุ่งสอนเรื่องการพัฒนา ภูมิภาคของมัสยิดให้สะอาดแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นการตอบโต้ว่าทหกรรมด้วย ดังข้อความที่ผู้เขียนกล่าว ว่า “...ทำให้คนทั่วไปประจักษ์ว่าแท้จริงแล้วชาวมุสลิมรักความสะอาด ไม่เป็นไปตามที่เคยได้ยินหรือได้ ฟังมาตามแหล่งข่าวเท็จ ที่ระบุว่ามุสลิมสกปรก ไม่รักษาความสะอาด ซึ่งไม่เป็นความจริงเลย” การ

ตอบโต้กับผู้เขียนโน้มน้าวให้ผู้อ่านปฏิบัติตามคำสอน เพื่อให้บุคคลทั่วไปเห็นว่าชาวมุสลิมรักษาความสะอาด ทำให้เข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อชาวมุสลิมมากขึ้น

ผลการวิจัยพบว่าตัวบทคำสอนเป็นเครื่องมือสำคัญในการตอบโต้ว่าทกรรมที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับชาวมุสลิม ได้แก่ ว่าทกรรมชาวมุสลิมนิยมความรุนแรง และว่าทกรรมชาวมุสลิมไม่รักษาความสะอาด กระบวนการตอบโต้ว่าทกรรมเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และนุ่มนวล กล่าวคือผู้เขียนตอบโต้ด้วยการใช้ถ้อยคำที่สุภาพ อ้างอิงหลักการในศาสนาอิสลาม ใช้เหตุผล และปฏิบัติให้เห็นจริงอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้บุคคลทั่วไปมีความเข้าใจที่ถูกต้องต่อชาวมุสลิม สะท้อนให้เห็นความจริงใจและความมุ่งมั่นในการแสวงหาความสันติในสังคมของชาวมุสลิมได้อย่างชัดเจน

บทบาทการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยที่ดี

วรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ มีบทบาทในการเสริมสร้างสุขภาพและอนามัยที่ดี โดยนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการบำรุงรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง การป้องกันโรค การรักษาโรค ตลอดจนนำเสนอช่องทางในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลด้านสุขภาพอนามัยต่างๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...อาหารเข้าจำเป็นมาก ๆ ต่อร่างกาย เพราะร่างกายเราต้องอดอาหารหลังจากมีเอียนถึงประมาณ 10-12 ชั่วโมงเลยนะคะ ดังนั้นเมื่อตื่นนอนตอนเช้าร่างกายเราจึงต้องการอาหารหากอดอาหารเข้าต่อไปอีกทั้ง ๆ ที่เรายังคงต้องทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันมากมาย ร่างกายเราจึงต้องการพลังงานไปใช้รวมถึงสมองด้วยนะคะที่ต้องการพลังงานเช่นกัน ด้วยเหตุนี้การอดอาหารเข้าจึงไม่เป็นผลดีต่อร่างกายเลย ทำให้เราขาดสมาธิ เพลีย ปวดศีรษะ เป็นต้น...”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 28, 13)

จากตัวอย่างที่นำมากล่าวเป็นคำสอนเรื่องการรักษาสุขภาพ ตัวบทคำสอนสะท้อนถึงบทบาทการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยที่ดี จะเห็นว่าผู้เขียนกล่าวถึงความสำคัญของอาหารเข้าที่เป็นแหล่งชดเชยพลังงานของร่างกาย หลังจากที่ยอดอาหารในเวลากลางคืน นอกจากนี้ผู้เขียนยังกล่าวถึงผลเสียหากไม่รับประทานอาหารเช้า เพื่อให้ผู้อ่านตระหนักถึงความสำคัญและรับประทานอาหารเช้าอย่างสม่ำเสมอเพื่อเสริมสร้างสุขภาพอนามัยที่ดี

“...สำหรับโรคนิวในถุงน้ำดี Gall Stone เป็นโรคในระบบทางเดินน้ำดีที่พบได้บ่อยที่สุดพบได้ในหญิงมากกว่าชาย 5: 1 โดยเฉพาะผู้หญิงที่มีอายุ 40-50 ปี, อ้วน, ชาวและมีลูกหลายคน อาการส่วนใหญ่อาจมีอาการเพียงเล็กน้อย เช่นปวด จุก แน่นท้องใต้ชายโครงขวา หรือลิ้นปี่

ท้องอืด อิ่มง่าย โดยเฉพาะหลังทานอาหารมัน ๆ แต่ถ้าเป็นมากจะมีอาการ อักเสบของถุงน้ำดี มีอาการปวดท้องมาก, มีไข้ และอาเจียน การตรวจ วินิจฉัยที่ดีที่สุดคือการทำอัลตราซาวด์ ในกรณีที่ไม่มีอาการใด ๆ เลยอาจไม่ จำเป็นต้องได้รับการผ่าตัด แต่ถ้ามีการหรือโรคแทรกซ้อนควรปรึกษาแพทย์ เพื่อพิจารณาผ่าตัดออกทุกราย ซึ่งปัจจุบันการผ่าตัดถุงน้ำดีผ่านกล้องเป็น การรักษาตามมาตรฐานของการรักษาภาวะนี้ในถุงน้ำดี โดยการเจาะรูใน ช่องท้อง 3-4 รูทำให้เจ็บแผลน้อย ฟื้นตัวได้เร็ว 1-2 วันกลับบ้านได้แล้ว ยกเว้นกรณีถุงน้ำดีอักเสบเฉียบพลันถ้าเป็นมากอาจจำเป็นต้องผ่าตัดใหญ่ การผ่าตัดถุงน้ำดีผ่านกล้อง (Laparoscopic Cholecystectomy) จะทำได้ สำเร็จประมาณ 95% ที่เหลือทำไม่ได้เนื่องจากถุงน้ำดีอักเสบรุนแรง, ภาวะ เลือดออกมากขณะผ่าตัด หรือพยาธิสภาพของถุงน้ำดีผิดปกติ คนที่เคย ผ่าตัดช่องท้องแล้วอาจจะต้องพิจารณาเป็นราย ๆ ไป เพราะคนที่เคยผ่าตัด ช่องท้องแล้วอาจมีพังผืดมาเกาะที่ผนังท้องด้านใน ไม่สามารถผ่าตัดส่อง กล้องได้เนื่องจากผ่าตัดผ่านกล้องและเครื่องมือเข้าไปไม่ได้ อาจจะเป็น อันตรายต่ออวัยวะในช่องท้อง...”

(วารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ฉบับที่ 12, 15)

ข้อความคำสอนข้างต้นแสดงถึงบทบาทการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยที่ดี ผู้เขียนกล่าวถึง ลักษณะอาการของโรคนี้ในถุงน้ำดี ตั้งแต่อาการเริ่มต้น อาการในภาวะนี้อักเสบ เพื่อให้ผู้อ่านสำรวจ ได้ด้วยตนเอง จากนั้นแนะนำการตรวจและวิธีการรักษา การพักผ่อน ข้อควรทราบเกี่ยวกับการผ่าตัด ซึ่งเป็นกรให้ข้อมูลด้านสุขภาพอนามัยเกี่ยวกับโรคนี้ในถุงน้ำดีอย่างครบถ้วน

ผลการวิจัยสะท้อนถึงบทบาทในการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยที่ดีของวรรณกรรมคำสอน ศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ทั้งในแง่ของการแนะนำการบำรุงรักษาสุขภาพร่างกายให้ แข็งแรง เช่น การรับประทานอาหารเข้า และในแง่ของการตรวจสอบอาการป่วย การบำบัดรักษาโรค เช่น โรคนี้ในถุงน้ำดี ตลอดจนการนำเสนอข้อมูลเพื่อให้ผู้อ่านตระหนักถึงความสำคัญของการมี สุขภาพและอนามัยที่ดี เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ที่ต้องเร่งรีบเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ อาจทำให้ละเลยการรักษาสุขภาพ หรือภาวะมลพิษใน กรุงเทพมหานครที่ส่งผลเสียต่อร่างกาย ก่อให้เกิดโรคต่าง ๆ ได้ แสดงให้เห็นถึงบทบาทและความ ใกล้ชิดระหว่างวรรณกรรมและบริบททางสังคม กล่าวได้ว่าวรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามใน วารสารมุสลิม กทม. นิวส์เป็นเครื่องสะท้อนวิถีชีวิตและสภาพสังคมไทยในกรุงเทพมหานครได้อย่าง ชัดเจน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้สรุปได้ว่าวรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ในฐานะข้อมูลทางคติชนวิทยามีบทบาททางสังคม 9 ประการ ได้แก่

1. บทบาทการส่งเสริมจริยธรรม
2. บทบาทการให้ความรู้
3. บทบาทการยืนยันความสำคัญของพิธีกรรมทางศาสนาอิสลาม
4. บทบาทการเผยแพร่ศาสนาอิสลาม
5. บทบาทการแจ้งข้อมูลข่าวสาร
6. บทบาทการบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์
7. บทบาทการสร้างความบันเทิง
8. บทบาทการตอบโต้วาทกรรมในสังคม
9. บทบาทการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยที่ดี

ผู้วิจัยเห็นว่าบทบาททางสังคมทั้ง 9 ประการ มีอิทธิพลต่อผู้คนในสังคมทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับชาติ ในระดับปัจเจกบุคคลมีผลในการกำหนดและควบคุมความประพฤติในด้านต่าง ๆ เสริมสร้างทักษะและองค์ความรู้ที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน เสนอแนะทางออกของปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ลดความตึงเครียดและความคับข้องใจของผู้คนในสังคม เมื่อปัจเจกบุคคลมีความเข้มแข็งย่อมส่งผลให้สังคมและประเทศชาติมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ลดภาวะความขัดแย้งระหว่างกัน นำไปสู่การพัฒนาและก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ บทบาททางสังคมบางประการเป็นบทบาทที่พบเฉพาะในวรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ เท่านั้น ไม่พบในวรรณกรรมคำสอนอื่น ๆ โดยทั่วไปเช่น บทบาทการตอบโต้วาทกรรมในสังคม บทบาทการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยที่ดี บทบาทเหล่านี้สัมพันธ์กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในกรุงเทพมหานครปัจจุบันอย่างใกล้ชิด ทำให้เนื้อหาคำสอนมีอิทธิพลในการสอนที่เข้มข้นกว่าคำสอนทั่วไปที่มีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบัน

นอกจากนี้บทบาททางสังคมของวรรณกรรมคำสอนศาสนาอิสลามในวารสารมุสลิม กทม. นิวส์ ยังสะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ของชาวไทยมุสลิมที่มีความศรัทธามั่นคงในเอกภาพของอัลลอฮ์ และมีวิถีชีวิต การปฏิบัติตนในด้านต่าง ๆ ตามแบบแผนข้อบัญญัติในศาสนาอิสลาม ที่ระบุไว้ในคัมภีร์อัล -

กูรอาน และตามแบบอย่างของท่านบีมุฮัมมัด บทบาททางสังคมบางประการ เช่น บทบาทการส่งเสริมจริยธรรม บทบาทการยืนยันความสำคัญของพิธีกรรมทางศาสนาอิสลาม ทำให้เห็นว่าชาวมุสลิมพยายามจะดำรงอัตลักษณ์ของตนไว้อย่างเข้มแข็งภายใต้บริบททางสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในขณะที่เดียวกันก็มีความมุ่งมั่นในการยกระดับจิตใจของผู้คน สร้างสรรค์สังคมให้สมบูรณ์แบบตามแนวทางของศาสนาอิสลามผ่านบทบาทการเผยแผ่ศาสนาอิสลามของตัวบทด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี